

אהל מועד

לדברי תורה וחסידות מרבתינו הקדושים מלעלוב

אמרי קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א [311] דברות קודש משנים עברו [34] הגה"צ ר' מנחם מנדל גולד שליט"א אב"ד לובלין פרשת השבוע [2] מדור הניגונים [7] הרה"ג ר' נח גולדברג משוב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - עובדות וסיפורי צדיקים מתלמידי הבעש"ט [2] שיעורים בספר אור החיים ואלשיך הקדוש - הרה"ג ר' אלימלך שטער [2] הגה"ח ר' צבי פוקס - שיעור בספר אור החיים הק' בבית מדרשנו בב"ב [2] הרה"ג ר' יוסף חיים גרינולד - פרשת השבוע [2] הרה"ג ר' יעקב ישראל אייזנבך - שיעור בקיצור שו"ע [2] הרה"ג ר' עמרם בינעט שליט"א - עמוד היומי [2] הרה"ג ר' חיים הירשמן שליט"א - חסידישער ווארט לימי הילולא [2] הרה"ג ר' צבי גלבשטיין - שיעור בספר מסילת ישרים [2]

דא"ח מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
בכינוס לנשים שהתקיים השבוע [1]

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

אמרי קודש

שלא יצערנו, וזהו 'וילך אברם כאשר דבר אליו ה', שהלך כדבר ה' ואעפ"כ 'וילך אתו לוט', דאכן זהו כעת ציווי ה' שילך אתו לוט וח"ו לא ייפגע ממנו בכהוא זה. רק לאחר מכן כשפרץ הריב בין הרועים אמר לו 'היפרד נא מעלי' וכש"כ האור החיים הק' שהגם שהייתה זו סיבה קטנה להרחקה גדולה כזאת, אך כיון שהיה חושב תמיד איך להיפרד מעליו מבלי שייפגע מזה, לזה תיכף במוצאו סיבה דחפו בב' ידיים, ואזי נגלה אליו השי"ת.

שוה"ט ליל ש"ק כ"ך לך בית שמש
תשפ"ה

ויאמר ה' אל אברם לך מרצון וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך (יב, א). ובמדרש (ב"ר לט, א) רב יצחק פתח (תהלים מה, יא) שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך עכ"ל.

ה'חידושי הרי"ם' וה'שפת אמת' הקשו דלכאורה סדר הפסוק הוא להיפך מסדר הדברים, דהוי ליה למיכתב קודם הטי אזנך ולאחר מכן שמעי וראי, ותירץ ה'שפת אמת' (תרל"ד) דהנה בהמשך הפסוק נאמר 'אל הארץ אשר אראך', ולכאורה למה לא הראהו ה' מיד את הארץ.

אך הענין הוא כי יותר נייחא יש לה' יתברך מהרצון והתשוקה שיש לכל איש ישראל להתקרב אליו ולהשיג דברי תורתו מאחר ידיעתו, כי הרי זה הרצון מזכהו להתקרב ולהשיג, ומוכח שזה יותר חשוב לפניו ברוך הוא, וסדר איש ישראל על ידי שמשותק להשיג ולשמוע בקולו יתברך זוכה לשמוע, ואחר כך צריך להכניס ההשגה בעומק הלב שתביאהו לתת לב יותר בעומק להיות תשוקתו יותר לשמוע ויזכה לשמוע יותר, וכן תמיד.

וזהו שרמז לו השי"ת 'אל הארץ אשר אראך', כי ידע שלא ישיג בשלימות בעולם

ולכאורה יש להבין, הרי דבר ה' אל אברם אבינו היה 'לך מרצון וממולדתך ומבית אביך' היינו שיעזוב את בני משפחת אבותיו וילך לבדו, ואברהם ידע שהקב"ה יושב ומצפה להתגלות אליו ולהראותו את הארץ, ואם כן איך זה לא דאג לסבב ולעשות כל טעדי שלוט ייפרד ממנו מיד בצאתו לדרך, איך המתין עם זה עד כה. ויתבאר הדבר על פי מה שכתב הרא"ש בפירושו על מס' פאה (פ"א, מ"א) וז"ל, "כי

הקדוש ברוך הוא חפץ יותר במצוות שיעשה בהם גם רצון הבריות, במצוות שבין אדם לקונו, עכ"ל, ובזה מבואר דאמנם דבר ה' אל אברהם היה שיעזוב את משפחתו ובית אביו, אך זאת ידע אברהם שרצונו יתברך יותר במצוות שיעשה בהם רצון הבריות במצוות שבין אדם לקונו, והיינו שהזהירות בענייני בין אדם לחבירו היא ראשונה במעלה.

ולפיכך הגם שהקב"ה ציווה עליו לעזוב את בית אביו, היות שלוט דבק בו ידע אברהם שחפצו ורצונו ית' הוא שלא לגרום ללוט שום עוגמת נפש ולא להרחיקו ממנו כלל, כעת רצון ה' הוא שלא יפגע בלוט בשום אופן, ועל כן נזהר ולא אמר לו מאומה, אלא המתין והתעכב עד שיארע הדבר מאליו, כשרועי לוט ואברהם רבו, ואזי נפרדו איש לדרכו.

ומעתה יתבאר היטב מה דהדגיש לן הכתוב 'וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט', שלא יעלה על הדעת שאברהם שינה מדבר ה' בזה שהניח ללוט להתלוות אליו הגם שציווהו ה' 'וממולדתך ומבית אביך', אלא אדרבה הכתוב בא להשמיענו שבהא גופא שהניח ללוט להתלוות אליו בזה קיים את דבר ה'.

דמאחר שלוט דבק בו והתלווה אליו ולא היה שייך להיפרד ממנו מבלי שייגרם לו עגמת נפש על ידי זה, אזי אדרבה דבר ה' ורצונו הוא שילך עם לוט בצוותא ובלבד

שוה"ט ליל שבת קודש פר' לך לך
תשפ"ו בית שמש

וילך אברם כאשר דיבר אליו ה' וילך אתו לוט וגו' (יב, ד). ב"שמש משה' מדקדק דהתיבות כאשר דיבר אליו ה' הם שפת יתר, דמאי בעי להשמיענו בזה הלא כבר נאמר קודם (פסוק א) ויאמר ה' אל אברם לך לך וגו', וא"כ מובן שמה שהלך הוא מחמת ציווי ה', ויעוין שם מה שביאר בזה.

ונראה עוד לבאר עפיד"ק האור החיים הקדוש' עה"פ ויאמר ה' אל אברם לך לך מרצון וממולדתך ומבית אביך וגו' (יב, א) ומקשה דלכאורה לאחר שאמר לו ה' 'מרצון' אין צריך לומר 'וממולדתך' כי בצאתו מרצו הנה הוא יוצא גם ממולדתו.

ומבאר האור החיים' הקדוש (במהלך הב') שבציווי השי"ת לאברם נכלל שיעזוב גם את כל בני משפחת אביו וילך לבדו, וזהו 'וממולדתך ומבית אביך', אך כיון שלוט בן אחיו דבק בו וביקש להתלוות אליו, לא רצה אברם לביישו והניח לו לבוא עמו, וז"ל האוה"ח הק':

"אלא שלוט דבק בו כאומרו 'וילך אתו לוט', דבק בו, והגם שאמר אחר כך 'וייקח אברם וגו', פירוש שלא דחפו עד שימצא המצאה שלא יכלימהו, ולזה תמצא כי כשמצא סיבה קטנה שרבו הרועים אמר אליו הפרד וגו' אם הימין וגו', והדבר הוא כמעט זר שיאמר אליו כדברים האלה בכל כך, אלא לצד שהיה חושב מחשבות להפרידו כדבר ה' לזה תיכף במוצאו סיבה דחפו בב' ידיים".

ומוסיף האוה"ח הק' לחזק יסוד זה וז"ל, "וראיתי לחזק פירוש זה, גם כן ממה שאמר הכתוב (להלן יג, יד) 'וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו שא נא עיניך', מאמר זה יוכיח כי יושב ומצפה היה ה' מתי יפרד לוט להראותו את הארץ שאמר לו בתחילת דבר (י) אליו 'אשר אראך', ולא הראהו עד עתה שנפרד לוט" עכ"ל.

שוה"ט ליל שב"ק פרשת לך לך בני ברק, תשפ"ד

ואברכה מברכך ומקללך אאור ונברכו בך כל משפחות האדמה (יג, ב). ב'אור החיים' הקדוש מדקדק למה שינה הכתוב לשונו, דבענין הברכה אמר 'ואברכה מברכך', הקדים ברכתו לברכתם, ובקללה הקדים קללתם לקללתו, וכן דקדקו עוד מהמפרשים.

ומתוך ה'אור החיים' הקדוש על דרך אומרים במסכת מועד קטן (ט:): שאמרו רבנן לבנו של ר' שמעון בן יוחאי תזרע ולא תחצד וכו', ונתכוונו בזה לברכה, והגם שהוציאו דבריהם בלשון קללה הכל הולך אחר הכוונה, הרי שבירכוהו בנוסח קללה, וכנגד זו אמר ה' 'ואברכה מברכך', וגם ומקללך, יש מין מקלל שהוא מברך, גם אותו אברך.

ולזה אמר (ומקללך) לשון יחיד, כי לא כל מקלל יברך, אלא פרט שהוא מכוון לברכה, אבל 'מברכך' את כולן יברך, ותיבת 'ומקללך' נמשכת גם כן למטה, כשתהיה קללתו לקללה אאור, נמצאת אומר כי מכוין ה' לגמור כנגד המברכים לברך כולם, והמקללים הם ב' פרטים, פרט אחד יש שישנם בברכה, ונמשכת התיבה למעלה, ופרט אחד הם בארירה ונמשכת התיבה למטה, עכ"ל.

והנה תמצית דבריו הק' שיש מברך בלשון ברכה, ויש מברך בלשון קללה, ועל שניהם קאי הבטחת הכתוב 'ואברכה מברכך ומקללך'.

והחיד"א בספר 'פני דוד', מוסיף על זה בשם אביו דעניין זה שייך גם להיפך, שתיבת 'אאור' ניתנת להיקרא למפרע בין על מקללך ובין על מברכך, והיינו מקלל שמלביש דבריו בלשון ברכה שאף הוא יואר, וז"ל:

"וכלפי המברך שדבריו נראין ברכה, אך הלך חשכים ומכוין לקללה, לזה ילבש קללה כמדו, וזה 'מברכך ומקללך אאור', שגם למברכך שכוונה קללה - אאור. ומשום הכי אמר 'מברכך ומקללך' בהדי הדדי, שיהיה חוזר על שניהם, ואברכה וגם אאור, איש איש כפי ענינו" - עד כאן.

והנה עניין זה של מקלל המלביש קללתו בברכה, מצינו אצל בלעם שאמר לו הקב"ה: 'לא תלך עמהם לא תאור את העם כי ברוך הוא', וה'אבן עזרא' מפרש על פי פשוטו: "כי ברוך הוא - הטעם כי לא תוכל לקלל אותו כי אני בירכתיו".

אמנם רש"י פירש כמדרשו: לא תלך עמהם. אמר לו אם כן אקללם במקומי, אמר לו לא תאור את העם, אמר לו: א"כ אברכם,

הזה רק להיות משתוקק תמיד כל ימי חיי, וזהו 'שמעי בת וראי', דעל ידי ההשתוקקות לשמוע הוא זוכה לשמוע, ולאחר מכן ע"י שמכניס הדברים לליבו מתגברת תשוקתו לשמוע יותר וממילא שוב 'והטי אזנך', עכ"ל.

ונראה לבאר עוד בהקדם מרגניתא טבא שראיתי מהגה"צ רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל (הובא בספר שערי חיים - שיחות מוסר, מאמר פ') דהנה בגמ' (גיטין מה, א) איתא דרב עיליש אישתבאי, יומא חד הוה יתיב גביה ההוא גברא דהוה ידע בלישנא דציפורי, אתא עורבא וקא קרי ליה, אמר ליה מאי קאמר אמר ליה עיליש ברח עיליש ברח, אמר עורבא שיקרא הוא ולא סמיכנא עליה, אדהכי אתא יונה וקא קריא אמר ליה מאי קאמרה א"ל עיליש ברח עיליש ברח, אמר כנסת ישראל כיונה מתילא שמע מינה מתרחיש לי ניסא, ע"כ.

והגרעק"א בגיליון הש"ס (גיטין, שם) כתב על זה וז"ל, ב'ערוך' הביא מסוגיא זו דרב עיליש ידע שיחת העופות, וכבר השיגו בסדר הדורות דכאן משמע בהיפוך, עכ"ל.

ומבאר הגר"ח שמואלביץ דברי ה'ערוך' התמוהים, דהנה המהרש"א הקשה שם (יחידושי אגדות ד"ה א"ל רב עיליש ברח וכו') דלכאורה כשם שלא האמין רב עיליש לעורב שקרא 'עיליש ברח' כך לא היה לו להאמין לההוא גברא שהיה כנראה נכרי (יעו"ש מה שכתב בזה).

וכנראה הוקשה ל'ערוך' קושיא זו, ועל כן הביא ראיה דרב עיליש עצמו היה יודע שפת העופות, ומה ששאל רב עיליש את ההוא גברא 'מאי קאמר', הוא משום שחשד את עצמו שמא שומע הוא באזנו מה שלבו חפץ לשמוע, לכן שאל את ההוא גברא וכיון שאף הוא העיד ששמע כן, ידע רב עיליש כי אמת הוא מה ששמע באוזניו, וניחא קושיית המהרש"א, ודברי ה'ערוך' מאירים.

ומסיים הגר"ח שמואלביץ זצוק"ל כי תכונה היא באדם לשמוע מה שתאב לשמוע, עכ"ל, ולפי דבריו יתבאר הפסוק במדרש היטב, כי הנה כאשר יהודי מכוון כל רצונותיו לשמוע בקול ה' ומשתוקק ללכת בדרכיו, אזי השי"ת מזכהו לשמוע מה שהוא צריך לשמוע, מה שהשי"ת דורש מעמו, להבין ולהשכיל בדרכי עבודת ה'.

אבל מי שלא זכה עדיין לזה, גם אם יטה אזנו לשמוע - הריהו שומע מה שהוא תאב לשמוע. וזהו 'שמעי בת וראי' דתחילה לראש צריך יהודי להשתוקק לשמוע בקול ה' יתברך כפשוטו, וכדברי ה'שפת אמת', ואזי 'והטי אזנך', לאחר שיזכה לשמוע בקול ה', אז יוכל להטות אזנו ולשמוע מה שצריך לשמוע.

אמר לו: אינם צריכין לברכתך כי ברוך הוא, משל אומרים לצרעה (ס"א לדבורה) לא מדובשיך ולא מעוקציק", ע"כ. וכן איתא בשאר המפרשים.

ולכאורה הוא תמוה, שמתחילה רצה לקללם, ולפתע פתאום נהפך לאוהבם ורצה לברכם, ומתמצים המפרשים על פי אמרם ז"ל (ב"ר ס ט): אמותינו למה היו עקרות, רבקה מפני ברכתו של לכן 'אחותנו את היי לאלפי רבבה', כדי שלא יאמרו שברכתו של אותו רשע עשתה פירות.

וזה הייתה גם כוונת בלעם, כיון שראה שאין לו רשות לקללם, רצה לפגוע בהם על ידי ברכה, שעל ידי ברכתו לא תוכל הברכה להתקיים, שלא יאמרו שברכתו עשתה פירות. אמר לו הקב"ה שגם בדרך זו, ע"י ברכה, לא יוכל להזיק, 'כי ברוך הוא', כי השי"ת כבר בירך את ישראל מקודם ועל כן יאמרו שברכת הקב"ה עשתה את הפירות.

והנה ב'אברבנאל' בפרשתן מצינו דבר חידוש שמפרש דתיבת 'ואברכה' קאי על אברהם אבינו עצמו, ומבאר האברבנאל לפי דרכו שאברהם אבינו חשש שמא ירבו מקלליו במקום שיגיע לשם, לזה הבטיחו הש"י 'ואברכה' היינו שהש"י יברך את אברהם - ומזה יהיה נמשך שירבו 'מברכך', וברכתם תהיה נמשכת מברכתו אליך, ע"כ.

והשתא, לאחר שמצינו ש'ואברכה' היא ברכתו של השי"ת לאברהם אבינו, יתיישב היטב למה לגבי הברכות הקדים הכתוב תיבת 'ואברכה' ל'מברכך', דהעניין הוא כך, הקב"ה הקדים את ברכתו לאברהם אבינו כדי להצילו מראש מ'מברכך', היינו מאותם שינסו לפגוע בו על ידי ברכה שהיא עצמה קללה, כמעשי לכן ובלעם שביקשו למנוע ברכה ע"י ברכתם, שלא יאמרו ברכת רשעים עושה פירות, אך ע"י שכבר נתברך אברהם מהשי"ת לא יכלו להזיקו בברכותיהם.

וברכה זו שבירך השי"ת את אברהם הועילה להצילו גם מ'מקללך', היינו מאלו שירצו לקללו כפשוטו, שאף הם לא תחול קללתם כי כבר בירכו השי"ת, וכדרך שמפרש ה'אבן עזרא' אצל בלעם שאמר לו הקב"ה שלא תחול קללתו, 'כי ברוך הוא', שכבר הקדים ברכתו.

וגם כאן, כיון שברכו הקב"ה לאברהם, שוב לא תוכל להזיק לו שום קללה, כי ברוך הוא. וזהו שנאמר 'ואברכה מברכך ומקללך', וכמבואר במפרשים ד'ואברכה' קאי על המברכים והמקללים, היינו שברכת השי"ת לאברהם הצילה אותו משניהם יחדיו.

ליל שבת קודש פרשת לך לך תשע"ח, עיה"ק ירושלים

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך וגו' ואגדלה שמך והיה ברכה (בראשית יב, א-ג). הרה"ק רבי יצחק מוורקא זי"ע מביא בשם מורו ורבו זקה"ק הרבי ר' דוד מלעלוב זי"ע, שפירש הפסוק בזה"ל, לך לך - לשורשו ולמחצבתו שבא משם.

ומבאר הרה"ק מוורקא עומק כוונתו בדברים אלו, דהנה כאשר יהודי מתעצם בעבודת השי"ת ומשכר את טבעו, אזי הוא ממשיך על עצמו משמים הנהגה ניסית שלא כדרך הטבע, וכמאה"כ ה' צלך על יד ימינך, כי השי"ת מתנהג עם האדם לפי התנהגותו בעצמו, וכמו שאמרו 'דע מה למעלה ממך', ההנהגה מלמעלה מושפעת ממך, כפי מעשיך.

ולמשל כאשר עומד יהודי סוחר לפני התפילה ובא אליו קונה לרכוש סחורה, וליבו נוטה להזדרז בתפילתו כדי שלא להפסיד את הקונה, אבל באמת לו חכם ישכיל כי אדרבה, אם יתגבר על רצונו הטבעי לסיים מהר ולשוב לעסקיו ויתפלל בכוונה ובניחותא, בסופו של דבר ירוויח יותר, כי כאשר אדם פועל בעצמו להתנהג מעל לדרך הטבע, אף הקב"ה משדד עבורו מערכות הטבע, וסופו שירויח יותר.

וזהו שנאמר כאן בפרשה, כי הנה בדרך הטבע הדרך גורמת לג' דברים כדאיתא ברש"י, ממעטת פו"ר וכו', ואברהם אבינו הרי ביקש בכל מאודו להיפקד בבנים, והשתדל בפעולות הרבה למען זה, וכשאמר לו ה' לצאת לדרך חושש היה לעשות דברים המנוגדים לכך בדרך הטבע.

אמר לו הקב"ה לך לך - לשורש שלך שהוא למעלה מדרך הטבע, ואדרבה לפי שהדרך גורמת כו', אם תעשה ההיפך תבוא על ידי זה לשידוד מערכות הטבע, וכמאחז"ל שעל פי אצטגנינות לא היה יכול לזכות לבנים, רק שלא על פי הטבע, עכ"ד הרה"ק מוורקא.

שורש נפשך בארץ ישראל

ונראה לבאר דרך נוספת בדברי זקני הרר"ד, לך לך לשורשך ולמחצבתך, על פי דברי האלשיך הק' בפרשתנו (תורת משה בראשית, ט"ז, ב-ג) שכתב כהאי לישנא "לך לך מארצך וגו', שאמר לו הקב"ה לאברהם שורש נפשך בארץ ישראל, לך לעצמך, לשורשך, עכ"ל.

דהנה איתא מזקה"ק הרבי ר' משה מלעלוב זי"ע החילוק בין ברכה להצלחה, כי ברכה היא שלא כדרך הטבע, והצלחה היא בדרך הטבע, ואמר בשם חותנו היהודי הק' מפרשיסחא זי"ע שהצלחה יכולה לשרות

גם בחוץ לארץ, אבל ברכה למעלה מן הטבע יכולה לחול אך ורק בארץ ישראל, וכמאה"כ יברכך ה' מציון וגו', עכ"ד.

ומעתה נראה שזוהי כוונת זקה"ק לך לך לשורשך ולמחצבתך, היינו לארץ ישראל שהיא שורש נשמתך וכדברי האלשיך הק', ואמר לו השי"ת לאברהם שעל ידי שילך לא"י ימשיך על עצמו ישועה וברכה שלא כדרך הטבע ויתברך בג' דברים, אף שבדרך הטבע ממעטת אותם הדרך.

ומדויק לפי זה מה שנאמר בהמשך הפסוקים 'ואברכך וגו', ואברכה מברכך וגו' והיה ברכה, והיינו כי כאשר תעלה לארץ ישראל דווקא שם תוכל לזכות לברכות אלו, כי שם תוכל לשרות עליך 'ברכה' שלא כדרך הטבע, שאינה שורה בארץ העמים כי אם בארץ ישראל.

לך לך לשורשך ולמחצבתך

והנה בגמרא ראש השנה (טז:) אמר רב יצחק ד' דברים מקרעין דינו של אדם ואלו הן צדקה צעקה שינוי השם ושינוי מעשה, ויש אומרים אף שינוי מקום דכתיב 'ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך והדר ואעשך לגוי גדול'.

ומקשו שם למה לא הזכיר גם ר' יצחק 'שינוי מקום', ומתריצ' 'ההוא זכותא דארץ ישראל הוא דאהניא ליה', והיינו שר' יצחק סבר שמאברהם אבינו אין ראייה שכל שינוי מקום מועיל, שהרי הוא העתיק את מגוריו לארץ ישראל, ויש לומר שסגולת א"י עמדה לו להתברך ולהפוך לגוי גדול, ולא שינוי המקום גרידא.

ובספר 'בכור שור' (לבעל התבואות שור) מבאר שורש המחלוקת בין רב יצחק וה"ש אומרים, די"ל שנחלקו בביאור הפסוק בפרשתנו 'לך לך מארצך', מהו כפל הלשון לך לך, ה"ש אומרים סבירא להו כדאיתא במדרש 'לך לך' תרי זימני, היינו תרי יציאות, חד מאור כשדים וחד מחרן.

ולשיטתם מדבר הפסוק בשתי יציאות, תחילה על יציאת אברהם מאור כשדים, ואחר כך על יציאתו מחרן לארץ ישראל. ואם תתמה למה הזכיר הכתוב את יציאתו הראשונה מאור כשדים, י"ל שזה בא ללמדנו שכבר ביציאתו הראשונה מאור כשדים לחרן, עוד בטרם יצא לארץ ישראל, כבר נקרע גזר דינו ונשתנה לטובה, ומכאן ראייה שכל שינוי מקום כאשר הוא מועיל לאדם.

אמנם ר' יצחק דרך אחרת יש לו בפסוק זה, שהוא לא פירש כפל הלשון 'לך לך' כהמדרש הנ"ל, אלא כמו שכתב רש"י להנאתך ולטובתך, והיינו דתרווייהו 'לך לך' שניהם ביציאתו מחרן לארץ ישראל

הם מדברים, וא"כ מהיכי תיתי שגם שינוי מקום בסתמא מהני לאדם, וזהו שאמרה הגמ' זכותא דארץ ישראל אהניא ליה, עכ"ד ה'בכור שור'.

והנה לפי דרכם של האלשיך הק' וזקה"ק הרר"ד שדרשו את הפסוק לך לך - לשורשך ומחצבתך דהיינו ארץ ישראל, תתבאר עוד יותר שיטת ר' יצחק, שהרי הפסוק עצמו, בכפל הלשון 'לך לך', רומז על הליכתו של אברהם לשורשו ומחצבתו - היא ארץ ישראל, ואם כן גופא דקרא מוכיח שזכותא דארץ ישראל דייקא אהניא ליה לאברהם, ולא עצם ההליכה ושינוי המקום, ודו"ק.

איתא במדרש (ב"ר לט, ט) א"ר לוי ב' פעמים כתיב לך לך, לך לך מארצך ולך לך אל ארץ המוריה, ואין אנו יודעים איזו חביבה יותר, אם השנייה או הראשונה, ממה דכתיב בשנייה 'לך לך אל ארץ המוריה', הרי השניה חביבה מן הראשונה, ע"כ.

ולכאורה דברי המדרש מכוסים פליאה, כלום ספק יש איזה ניסיון היה קשה יותר, פשיטא שניסיון העקידה שבו נתבקש אברהם להקריב את בנו יחידו, גדול יותר מההליכה לארץ ישראל, ומה השאלה איזו חביבה יותר, וכבר עמדו בזה המפרשים. ותו יש להבין מהו התירוץ, היכן מוכח בפסוק 'לך לך אל ארץ המוריה', שהשנייה חביבה יותר מן הראשונה.

ונראה לפרש בהקדם דברי זקה"ק הרבי מלובלין זי"ע בספה"ק 'דברי אמת' (פר' וירא) בשם זקה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע כי אדם עוד מסוגל לסבול ולקבל באהבה גידופים וחרפות, בלי להקפיד על כך, אבל לשמוע את שבחו ולא ליהנות מכך ולהגיע לגבהות הלב, זהו כבר ניסיון קשה הרבה יותר.

ועוד מצינו כיוצא בזה בספרו הק' 'זכרון זאת' (פר' מטות) בזה"ל, 'והנה נקל יותר לאדם צדיק שלא יקפיד על גנותו, אך בשבחו, כשמשבחים אותו דברי אמת, קשה יותר שלא לבוא מעט גבהות והנאה בכבוד התורה, ע"כ.

ויסוד נוסף איתא בספה"ק (ועיין בקדושת לוי' פרשת וירא, ובאור פני משה) שיותר קשה לאדם לקיים לשם שמים מצוות שיש בהם הנאת הגוף, כמו מאכלי שבת ויום טוב, שעבודה גדולה היא לאכלם אך לה' לבדו, ללא שום פנייה והנאה צדדית, מאשר לערוך תעניות וסיגופים לשם שמים, שזהו דבר הבא בנקל יותר.

מה מכריע את הכף

והנה לכשנתבונן מה היה גודל הניסיון בהליכתו של אברהם אבינו לארץ ישראל,

מבואר באור החיים הק' שנקודת הניסיון הייתה האם ילך לארץ ישראל אך ורק בגלל ציווי ה' בלבד, ולא בגלל כל ההבטחות והברכות הטובות שהובטחו לו. וזהו שנאמר 'וילך אברהם כאשר דיבר ה'', שאברהם עמד בניסיון והלך רק מצד הוראת ה', ללא שום פניה וחשבון של הנאה צדדית.

אכן ניסיון העקידה שבו נדרש אברהם אבינו להקריב את בנו, היה דומה לתעניות וסיגופים שאמנם קשים יותר בפועל, ומייסרים את האדם במכאובי הגוף והנפש, אבל מאידך, כמבואר, קל יותר לאדם לעשותם רק לשם שמים, ללא פניות וחשבונות.

ובזה נוכל להבין במה נסתפק המדרש, כי בוודאי ניסיון העקידה דרש מאברהם הקרבה גדולה הרבה יותר מההליכה לארץ

ישראל, אבל מאידך, דווקא בסוג הניסיון השני, ללכת לארץ ישראל, לעשות דבר שיש בו הנאת הגוף לשם שמים בלבד, בלתי לה' לבדו, יש קושי וניסיון גדול יותר כאמור, ועל כן שואל המדרש איזו מהן חביבה יותר, מה מכריע את הכף ביניהם.

שני החלקים בניסיון העקידה

והנה מצאתי בפסיקתא רבתי (בראשית מא, ב) למה נקרא הר המוריה בשם זה, כי בשעה שהלך אברהם להקריב את יצחק אמר להשי"ת, ריבון העולמים וכי כשר אני להקריבו, כהן אני? שם כהן גדול יבוא ויקבלו ממני, אמר לו הקב"ה כשתגיע למקום אני מקדשך ועושה כהן אותך, מהו מוריה תמורתו של שם. חליפיו, כמה דאת אמר לא יחליפנו ולא ימיר אותנו, ע"כ.

נמצא לפי זה שגם בניסיון העקידה היה לאברהם אבינו טובת הנאה מסוימת, שהרי זכה על ידו להתעטר בכתר כהונה, ואף על פי כן עשה מה שעשה לשם שמים בלבד, ללא שום פניות וחשובים.

וזהו שעונה המדרש 'ממאי דכתיב אל ארץ המוריה', מהר המוריה שעצם שמו רומז לחליפין ולתמורה שהתקיימו בו, הכהונה הגדולה שנלקחה משם וניתנה לאברהם, 'מכאן שהשנייה הייתה חביבה מן הראשונה', כי מכאן למדנו שמלבד הקושי בעצם הקרבת הבן, היה בעקידה גם חלק נוסף של סוג הניסיון הקשה ביותר, לעשות דבר שיש בו הנאה אך ורק לשם שמים.

ומאחר שנכללו בניסיון העקידה שני סוגי הניסיונות גם יחד, לפיכך ה'לך לך' השני עולה על הראשון.

שיחת קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

מעמד 'כבוד התורה' בהיכל ישיבתנו הקדושה 'מתיבתא דרבי שמעון' מוצש"ק פרשת לך לך תש"פ, בית שמש

משל לצייד שצד ציפרים

איתא ב'תנא דבי אליהו' (רבא, פרק ה', אות ח'), והרי יש עניין במוצאי שבת להזכיר את אליהו הנביא, "שנה אדם סדר אחד, או שני סדרים, וידוע בהם ישמרם בידו ויברך ויקדש לשמו של הקב"ה". ב"ה בחורים סיימו כאן כמה וכמה מסכתות, ועליהם ליתן שיר ושבח להקב"ה, געבין א דאנק, על שזכו לכך, אך בנוסף עליהם לראות שהלימוד ישתמר בידיהם.

מה יעשה אדם כדי שלימודו יהיה 'שמור בידו'? על כך מצינו דברים מפורשים בגמרא בעירובין (נד, ב) ששאלו שם מהו שנאמר בפסוק 'לא יחרוך רמיה צידו', כי אתא רב דימי אמר משל לצייד שצד ציפורים, אם ראשון ראשון משבר כנפיו משתמר, ואם לאו אין משתמר, ומבואר שם ברש"י שהכוונה לאדם הלומד ואינו חוזר על תלמודו.

והיינו שכשם שהצייד, אם אינו משבר את כנפי הציפור שנלכדה במצודתו, אזי לא תשתמר בידו יותר מכמה רגעים אלא תעוף ותברח, כך הוא הדבר בלימוד התורה, מי שזכה ללמוד מסכתא פעם אחת, אין די בכך, אלא עליו לעשות פעולות שתשתמר בידו, לחזור, ולחזור, ועוד פעם לחזור על לימודו, אחרת לא יתקיים הלימוד בידו לאורך זמן, וכדאיתא שם בהמשך הגמרא שאמר רב נחמן בר יצחק 'אנא עבדתה ואיקיים בידך', ופירש"י "חזרתי עליה עד שהחזקתי בה, ואחר כך חזרתי ושמעתי אחרת".

נפש עמל עמלה לו

וידוע מה שאמר הרה"ק ר' ישכר דב מבעלזא זי"ע שרואים בחוש שהיצה"ר משקיע את כוחותיו למנוע את החזרה, ללמוד דברים חדשים הוא עוד נותן לאדם, אבל לחזור ולשנן, לזה אינו מוכן בשום פנים ואופן, וצריך לזה יגיעה מיוחדת כדי לנצחו, והדברים מוכיחים על גודל חשיבות השינון.

וחשבתי דהנה הגמרא בסנהדרין (צט, ט) המשילו כמה תנאים את הלומד תורה ואינו חוזר, רבי יהושע בן קרחה אומר שהוא כזורע ואינו קוצר, רבי יהושע אומר דומה לאשה שיוולדת וקוברת, רבי עקיבא אומר זמר בכל יום זמר בכל יום, ומבאר רש"י וז"ל "זמר בכל יום - היה מסדר תלמודך, אף על פי שסדור בפ"ך כזמר, והוא יגרום לך שתהא לעולם הבא בשמחה ובשירים".

והפשט הוא שיהודי החוזר על תלמודו בעולם הזה, עד שהיא שגורה בפיו כזמר, אזי לעולם הבא תהיה לו שמחה גדולה כי יוכל להמשיך ולגרוס את תלמודו. ומקשה שם הגמ' מאי קרא, אמר רב יצחק בר אבודימי שנאמר 'נפש עמל עמלה לו כי אכף עליו פיהו' (משלי טז, כב), הוא עמל במקום זה, ותורתו עומלת לו במקום אחר, ע"כ.

אכן אנב אורחא, מדנקט הפסוק הזה, העוסק במי שחוזר ומשנן את לימודו, בלשון 'נפש עמל' דייקא, הרי זה משמיענו כלל גדול, שכדי לחזור צריך 'עמלות' ויגיעה, היצר

הרע כאמור מתמסר בכל כוחו כדי למנוע עניין זה, והאדם צריך 'נפש עמל' כדי להתגבר על מכשול זה, הדבר אינו בא בלא יגיעה.

נותנין לו שיעמול בדברי תורה

עוד מצינו בתנא דבי אליהו (רבא, פרק יד, אות ב) שני בני אדם, אחד עמל בדברי תורה ואחד עמל בדרך ארץ, הרוצה לעמול בדרך ארץ נותנים לו שיעמול בדרך ארץ, ועליו הכתוב אומר (איוב ה) כי אדם לעמל יולד, למה הדבר דומה לנאד שנתמלא מים ונשפך והלך לו, לאחר שעה אין בנאד כלום, והרוצה לעמול בדברי תורה נותנין לו שיעמול בדברי תורה, ועליו הכתוב אומר 'נפש עמל עמלה לו כי אכף עליו פיהו', ע"כ.

וכוונת הדברים היא כדאיתא בגמ' (סנהדרין צט, ב) על פסוק זה 'כי אדם לעמל יולד', כולוהו גופי דרופתקי נינהו - כל הגופין לעמל נבראו, האדם בזה העולם מוכרח להתייגע, איש לא יכול להימלט מעמל החיים, אך עם כל זאת, לאדם ניתנה הבחירה במה לעמול, על מה להוציא את כוחותיו, על עמל העוה"ז או בלימוד התורה.

וזהו שאומר התנב"א משל לנאד מלא מים כו', לכל אחד יש בתוכו כוחות, והריהו כנאד מלא מים, אך אם הוא מוציא את כוחו על דרך ארץ - ענייני דעלמא, הרי הוא שופך לריק את הכוחות הטמונים בו, אמנם הבוחר בדברי תורה, להשקיע את עמלו בתורה, אזי נותנין לו שיעמול בד"ת,

הוא יוצא ידי חובת 'עמל' בלימוד התורה, ועליו אמרו שם בגמרא 'טוביה לדזכי דהוי דרופתקי דאורייתא' - אשרי מי שזכה שעמלו יהיה בתורה.

ואיתא בספרים עה"פ בתהלים 'כחיצים ביד גיבור כן בני הנעורים', ימי הנעורים דומים לחץ וקשת, כפי שהחץ לאחר שנורה אי אפשר לתפסו ולהחזירו לעולם, כך גם הם שנות הנעורים שאי אפשר להחזיר לעולם, אלו הם שנים שיש לנצל כל רגע מהם, וכדאיתא בגמרא (שבת קנב.) 'נקותא כלילא דוורדא', וברש"י 'כור של ורד', ומבאר המהרש"א שהיינו דבר חשוב אך אינו מתקיים לזמן רב.

והרמז בזה שהשנים הטובות של הנעורים, הריהם כפרח בעל ריח טוב, אלו שנים עם כוחות מיוחדים, אך אינם נמשכים זמן רב, אי אפשר להחזירם בחזרה, לא שייך לזכות פעם נוספת לשנים אלו. עלינו לדעת את גודל ערכן של שנים אלו, וכאשר משתמשים בשנים אלו בעמלות בתורה, זהו תועלת עצומה לכל החיים.

דברי תורה מעשירים במקום אחר

והנה הבחורים סיימו כאן כמה מסכתות, קידושין סוכה ובבא קמא, אלו קניינים

גדולים מאד שקנו, וממילא כדי שיישמרו הקניינים, צריכים לחזור ולשנן הלימוד.

והנה איתא מהגאון ר' חיים וואלאזינער זצ"ל כי פעמים כשלומדים גמרא נראה לאדם שאין הלכה זו נוגעת בזמננו, אבל האמת היא שבכל גמרא ומכל הלכה אפשר להוציא פסקים והלכות הנוגעות לזמננו, ומסיים ה'נפש החיים' כי למשל בהלכות סוכה אפשר להתיר עגונה, והיינו שמסוגיה אחת אפשר להוציא הלכות הנוגעות לסוגיה אחרת, וממילא כשלומדים הלכות אלו יש לדעת זאת.

ושאלו פעם את הגאון ר' חיים קניבסקי (שליט"א) זצ"ל האם יכול הוא לגלות למה התכוון הגר"ח מוואלאזין, באיזה הלכה מהלכות סוכה אפשר להתיר עגונה, ואמר שכן, במסכת בבא בתרא (קסב, ב) איתא שאם אחד כתב שטר והשאיר שתי שורות ריקות בין הכתב לחתימה, השטר פסול, אמנם מה יהיה אם מילא שתי השורות בפני עדים פסולים, ככהאי גוונא השטר כשר.

והנה לכאורה הרי שתי שורות אלו ריקות, דהא מה שמילא בפני עדים פסולים אין לו תוקף, והרי זה כאילו לא כתב מאומה בשתי שורות אחרונות, אך אמרו שם בגמ' דאל

תתמה שהנה מצינו בסוכה שאם יש אוויר של ג' טפחים בין הסכך לסוכה היא פסולה, אך אם מילא החלל בסכך פסול הרי הסוכה כשרה.

ואם כן הכי נמי לגבי שטר גט, או שטר קידושין, אף שהשורות כשלעצמן פסולות, עכ"ז כדי להכשיר את השטר שלא ייחשב ריק מהני, והיינו שאמר הגר"ח מוואלאזין שאפשר להוציא פסק מהלכות סוכה כדי להתיר עגונה.

על כל פנים בחורים שלמדו בבא קמא קידושין סוכה, עליהם לדעת שאף אם נראה שיש במסכתות אלו הלכות מסוימות שאינן נוגעות לזמננו, הרי בוודאי שאפשר להוציא מכל סוגיא הלכות השייכות לימינו אנו, וב"ה שומעים אנו שהבחורים שיחי' בישיבה מייגעים עצמם בעסק התורה, השי"ת יעזור שיוכלו הלאה לחזור ולחזור ולחזור, לשמור את לימודם בידם, כלשון התנ"כ 'שנה אדם סדר אחד כו' ישמרם בידו', שבזה מונח עיקר העמלות בתורה.

ה' יעזור שיהיה לכם כוח להמשיך הלאה, ושיהיה לכולכם הצלחה בתורה ויראת שמים, אכ"ר.

הרב שמעון טיקוצקי

פועל פעולה מרפעל

"לעלוב האט א זאך וואס קיינער האט נישט - דעם גארנישט" ♦ ביאור והעמקה נפלאה בדברי רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע מתוך דברי הרה"ח ר' שמואל פרוש שליט"א בכנס לבחורי אנ"ש חול המועד סוכות ליל הילולת היהודי הקדוש מפרשיסחא זי"ע

הבורא ומתוך כך להבין את אפסות עצמו. ההבדל בין שתי דרכים אלו הוא שבעוד שהמתבונן בשפלות עצמו מניח עדיין שיש לו איזה ממשות, איזה יש, ואם כי אינו חשוב ומושלם עדיין יש לו איזה ממשות, הרי שהדרך השנייה של התבוננות מתמדת בגדלות הבורא, באלוקות, מובילה את האדם לשאוף להתדבק ולהתבטל כליל בפני הקב"ה, מתוך ההבנה העמוקה שהאדם עצמו אינו מאומה, שום דבר, גארנישט, לא מחשבה, לא רצון, לא עצמיות, ואדרבה כל שאיפתו ותשוקתו היא להתמזג כליל בקדושת הבורא, וזוהי דרגת הצדיקים הדבוקים באלוקות.

יש מאמר מהרה"ק הרי"ף מליובאוויטש זצוק"ל שמבאר מהו ההבדל בין המושג 'עצם' ל'עצמי' ומבאר זאת בעומק לפי דרכו, וכן יש לשון הזוהר הקדוש המובא בספר התנאי, "יש מי שאוהב ויש מי שאוהב", והכוונה היא לשני אלו הדרכים, כי אהבתו ודביקותו של

ה'פועל' הוא הרבוש"ע, ה'פעולה' היא התורה הקדושה וה'מתפעל' הוא האדם שמושפע בעשייתו מהתורה הקדושה ומתנהג על פיה בכל הליכותיו והנהגותיו.

וכן מבואר בספר 'עולת תמיד' להאר"י הקדוש (שער תיקון עונות הגהת מהרח"ו ור' יעקב צמח) וזל"ק: "ארבעה עניינים שייכים בכל דבר, נזכרו בחכמת ההיגיון, והם הפועל והחומר והצורה והתכלית, ומתיישבים בעניין זה, הפועל הוא השי"ת שברא את החומר עפר מן האדמה ונתן בו צורה (פעולה) ויפח באפיו, וכל זה לעבדה ולשמרה את הצורה (פירוש להפוך את החומר לצורה) והיינו תכלית של הדברים וכו' עכ"ל ק"ע"ש.

והנה, כדי שה'מתפעל' (או ה'פועל') יעין הערה) הלא הוא האיש היהודי יוכל להתקרב אל ה'פועל', אל הקב"ה, יש בפניו שתי דרכים, האחת היא להתבונן בשפלות עצמו, לדעת ולהבין עד כמה כל העשיות שלו לא נחשבות למאומה. הדרך השנייה היא להתבונן בגדלות

הנה ידידי ומחותני הרה"ח ר' שמחה קרקובסקי שליט"א נאמן ביתם של רבוה"ק הרח"ב כאן בדבריו הנפלאים על ענוותנותם ושפלותם של רבוה"ק, ועל עבודתם ודרכם בקודש להסתיר ולהטמין את עבודת קדשם מעיני כל, ללא פרסום ובצנעא, בלתי לה' לבדו.

וסיפר בתוך דבריו שפעם ראה את כ"ק מרן אדמו"ר רבי אלתר זצוק"ל יוצא מחדרו של אביו רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע כשהוא נרעש ונרגש, במענה לשאלתו סיפר לו אדמו"ר רבי אלתר ששמע כעת מאביו הקדוש שהתבטא בלשון קדשו, אודות איזה עניין שהיה אז על הפרק:

"לעלוב האט א זאך וואס קיינער האט נישט, דעם גארנישט - ללעלוב יש דבר שאין לאף אחד, ומהו, הוא הגארנישט, ה'אין', עכ"ד ק."

ואמרתי לפתוח צוהר, להבין עומק הדברים באמירה קדושה זו דהנה כידוע העולם מושתת על שלושה חלקים, פועל פעול ומתפעל,

1 ועיין בליקוטי תורה (פר' שלח דף מז) וז"ל, "ומה שכתוב בספרים כוח הפועל בנפעל כו' הוא למטה בבחינת עשייה שנקרא פעול כידוע, כמו שכתוב במשנת חסידים ובסידור האריז"ל בפ' וידע כל פעול כי אתה פעלתו בתפלת ר"ה, עכ"ל ק, ואצל הראשונים קוראים לו 'שכל מושכל ומשכיל', והרה"ק ר' אהרן מסטראשעלע זי"ע בביאורו על 'שערי היחוד והאמונה' מכנה זאת 'מוטבע מורגש מושכל'.

מי שמבין שהוא עצמו אינו ולא כלום, אינה בת השוואה למי שעדיין מניח שיש לו איזה ממשות מדליה.

וזהו ההבדל בין עצם לעצמי, עצם הוא בחינה שהאדם מתבטל לגמרי לגדלות הבורא, כמאה"כ 'כעצם השמים לטוהר', ואילו 'עצמי' בתוספת 'י', נקודה בסוף התיבה, רומזת לאדם שאמנם דבוק בהקב"ה אך סוף סוף יש לו נקודה, הגוף נשאר גוף, ועדיין לא הגיע לביטול השלם לפני הקב"ה.

אין לו דמיון

אגב, מעניין לעניין, שמעתי פעם בהתוועדות בליל פורים מהגה"ח ר' דוד גולדברג זצ"ל מגדולי חסידי ליובאוויטש שהרה"ק בעל התניא זי"ע אמר פעם על המדרש תנחומא "נתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים", ושאל מהו העניין שנתאוהו הקב"ה לכך, ונענה ואמר: "אויף קיין תאוות פרעגט מען נישט קיין קושיות - על תאוות לא שואלים קושיות", כך עלתה במחשבה לפניו יתברך.

תלמידו של הבעל התניא, הרה"ק רבי יצחק אייזיק מהומל זי"ע כשחזר על אלו הדברים הוסיף ואמר "הרי אני הוא התחתון שבתחתון, הגרוע מכולם, בתחתית המדרגה, נמצא שכל הבריאה נבראה בשבילי, כדי שיוכל הקב"ה להשרות שכינתו בתוכי, בתוך יציר תחתון שבתחתון כמוני, אם כן כמה אני צריך להתעורר ולעשות תשובה".

ופעם הראה לי הגה"ח המפואר רבי בן ציון גרוסמן זצ"ל את ספר התהלים שהיה של הרה"ק ר' ישראל מהוסיאטין זי"ע ועברתי עליו מכריכה לכריכה, ואמנם לא היה כתוב שם איזה דברי תורה, רק על הפסוק "צמאה לך נפשי כמה לך בשרי", עליו כותב רש"י "לשון תאוה ואין לו דמיון", על מילים אלו הקיף הרה"ק בקולמוסו בעיגול.

היסוד שנטע הרבי ר' דוד זי"ע

והנה גדולת הבורא היא לית מחשבה תפיסא ביה כלל כדאיתא בזוה"ק "וכלוהו קמיה לא חשיבה והוא סתימא דסתימא והוא סתימא דכל סתימא, סמיא דכל סמירין", וזהו מצב הביטול לאלוקות, כשאדם מגיע לידי הכרה זו שהקב"ה הוא הכול ומהווה הכול, ומתוך כך הוא משתוקק להתבטל כליל בפניו יתברך, מתוך ביטול כל הרצונות העצמיים, מבלי מחשבה כלל על עצמו ומה יקבל ולהיכן יגיע בשכר עבודתו.

וכמו שמביא בספה"ק "דרך מצוותיך" שמביא לשון הבעל התניא זי"ע שאמר "איך וויל'ע גאר נישט, איך וויל ניט דין גן עדן, איך וויל ניט דין עוה"ב כו' איך וויל מער ניט אז דין אליין - איני רוצה מאומה, איני רוצה לא את

הגן עדן, לא את העולם הבא, אני רוצה לא יותר מאשר אותך עצמך".

וכשמגיע האדם לידי ביטול מוחלט בפני השי"ת אז אין רואים עליו מבחוץ שום תנועות חיצוניות בעבודתו, וכמו שכתב בספה"ק 'שם משמאל' (מועדים שמחת תורה) "באשר הלב הוא מתגעגע תמיד ע"כ כל עוד שהשתפכות הנפש היא רק בלב לבד, נראה באדם הזה תנועות כריעות והשתחויות, אבל כשהתגברה עד שעלתה למוח, שוב אין בו שום תנועות.

"וכמו שסיפר כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה שהרה"ק ר' נטע מחעלם ז"ל היה ביום הכיפורים בלובלין אצל הרבי זצלה"ה, ולא נכנס לבהמ"ד כל יוה"כ"פ רק ישב בחוץ כאבן דומם, ואמר הרבי ז"ל מלובלין שכך הייתה הכוונה בבריאת העולם, והנה בכל ראש השנה נתגלה זה בצד מה ע"כ נקרא ר"ה בחי' ראש", והיינו שהוא היה שרוי בביטול מוחלט לפני הקב"ה כל אותו יום הקדוש, ולא ראו אצלו שום תנועה חיצונית, כי לא היה לו שום עצמיות, וזהו תכלית בריאת העולם כלשון הרבי מלובלין זי"ע שגיע האדם למצב זה של התבטלות מוחלטת בפני הקב"ה מבלי לשייר מעצמו שום "ישות".

ובכן, ייתכן שלזה הייתה כוונתו של רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע באמרו ש'לעלוב' יש נקודה שאי אפשר לקחתה, היא הגארנישט, בחינת אין, בטל בעצמותו, כי אכן דרך זו של התבטלות מוחלטת בפני הקב"ה, מבלי לשייר מאומה מהעצמיות, מהמחשבה על עצמו, אלא אך ורק בלתי לה' לבדו, מתוך השתוקקות להתבטל כליל בפני הדר גאון השי"ת - זו הייתה דרכם של רבוה"ק מלעלוב, מאז רביה"ק הרבי ר' דוד מלעלוב זי"ע ועד היום.

רביה"ק הרר"ד מלעלוב זי"ע אשר שפלותו וענוותנותו היו לאות ולמופת, הוא זה שהביא את הביטול המוחלט בפני האלוקות, בנוסח 'לעלוב', בדרך המיוחדת הזו, והטביע אותו לדורות הבאים, בבחינת כוח היולי, בקרב כל רבוה"ק וכן בגדולי חסידי קמאי, וכמו שאמר הרה"צ ר' משה שוסטער זצ"ל להרה"ח ר' יום טוב שליט"א "לעלוב איז איין שטרייך פון זיך נישט מיינען - לעלוב היא שרשרת אחת מרביה"ק הרבי ר' דוד מלעלוב זי"ע של 'לא לחשוב ולדאוג על עצמו כלל'".

זהו הכוח שנטע הרבי ר' דוד מלעלוב בחסידות לעלוב - ביטול מוחלט בפני הקב"ה מבלי לחשוב מאומה על עצמו.

תמצית עבודת קדשו: לבדו ימלוך נורא

והנה כל מי שזכה להסתופף בצל קדשו של רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע ראה שנקודה זו הייתה תמצית עבודתו בעלמא הדין, להתבטל כליל בפני הרבוש"ע עד כדי ביטול היש באופן מוחלט, זאת הייתה שירת חייו הקדושים,

זה היה מגמתו וכיסופיו תמיד, להתדבק בה' ולהתבטל כליל בפניו.

זכורני שלאחר מלחמת ששת הימים הגיע פעם הר"ר יוסל פרנקל ז"ל מתל אביב לשולחנו הטהור של רבינו בעת סעודה שלישית ואמר לרבינו ש"הרוסים מאיימים לזרוק פצצת אטום ולהשמד ח"ו את ארץ ישראל על יושביה..." והיה אז פחד גדול באר"י.

רביה"ק בשמעו זאת נענה מיד בסערת נפש, מתוך רשפי אש, בדביקות ובנעימה מיוחדת: "ומה כבר יכול להיות יותר? ואחרי ככלות הכול לבדו ימלוך נורא - און וואס קען מער זיין, ואחרי ככלות הכול לבדו ימלוך נורא..." היה זה מעמד נורא הוד.

וסיפר לי הרה"ח ר' שמחה שליט"א שלאחר מכן כשהיה רביה"ק בביתו נאווה קודש הביעה בפניו גם הרבנית הצדקנית ע"ה את דאגתה מהאטום שיכול להביא חורבן ח"ו על העולם, ומחא רביה"ק בכף ידו ונענה בדביקות "ואחרי ככלות הכול לבדו ימלוך נורא..."

כי אכן זאת הייתה תמיד שאיפתו של רביה"ק להתדבק בהשי"ת, להגיע לבחינת 'לבדו ימלוך נורא', הקב"ה לבדו, בלי שום עצמיות אחרת, ואם כן מה לו אם יגיע העולם לקיצו... נוכחנו אז לראות בחוש מהו 'ביטול' בעצמותו בפני הקב"ה, ראינו בחוש שרביה"ק אינו חושש כלל מפני קץ העולם, שהלא אז יזכה סוף סוף להתבטל כליל בפני ה'.

ובכל נייע וזיע בעבודתו הקדושה ראו תמיד את העניין הזה, את ביטולו ודביקותו בפני הבורא יתברך, נזכיר כמה דברים בודדים, כמו למשל התנועה המפורסמת "מאמע מאמע מאמע" שהייתה נשמעת מפי רביה"ק בדביקות נוראה וסימלה יותר מכל את האי עניינא, את דביקותו והתבטלותו של רביה"ק קמאי שכינתא קדישא.

לפעמים היה כופל את התיבה 'מאמע' עשרה פעמים ולפעמים הרבה יותר, והיה מתחיל ואומר קצובות 'מאמע מאמע מאמע' ובפעם האחרונה האריך בדביקות, וחוזר על כך שוב ושוב, ומפעם לפעם היה אומר זאת יותר בסערת נפש ובדביקות ובשברון לב, עד שבפעמים האחרונות כבר הגיע לבחינת 'נפשו יצא בדברו', ולפעמים השליך את ראשו לאחור וראו שינוי צורה בפניו כשהיה מתרפק על שכינתא קדישא, ראו זאת במוחש.

וכן בעת הזמירות בליל שבת קודש "שמחם בבנין שלם", על זו הדרך היה מתחיל "שמחם, שמחם, שמחם", והיה חוזר על תיבה זו בדביקות עשר פעמים ויותר, ובפעם האחרונה כבר היה בבחינת כלות הנפש, וכמה פעמים ראו שהגיע ממש להתעלפות, והייתה פעם שהתעלף מרוב דביקות והוצרכו לעוררו.

ובעת הוצאת הספר תורה מארון הקודש

2 הרה"ק ר' נטע מחעלם זי"ע כידוע היה חותנו של הרה"ק רבי צבי בן החוזה מלובלין זי"ע חותנו של רביה"ק הרא"מ זי"ע והיה מאבות שושילתא קדישא דגן.

3 אגב כדי להמחיש את החשש שהיה אז באר"י, זכורני שכאשר סיפרו להגה"ח ר' ישעיה שיינברגר זצ"ל מגדולי הת"ח ומראשי העדה החרדית בירושלים על הפצצה המדוברת שהופכת ערים שלימות על יושביהן לערימת פיח ל"ע, נענה בצחות "אוי וויי, נישאר כמו הכיסוי של הלוקסין" - אזוי ווי די העמדלאך פון די לוקסין" בימים עברו היו מאירים בשבת את הבית במנורות 'לוקס' שפעלו על גז, היה שם חלק מסוים, מעין כיסוי, שלאחר שהדליקו את הלוקס פעם אחת אסור היה לגעת בו, אם נגעו בו מיד התפחם ונשרף ונהרס...

באמירת 'ברוך שמה' בהגיעו לתיבות "ב"ה אנא רחץ" היה משליך עצמו ראשו וידיו לתוך הארון קודש ומתרפק בבכי ודבקות על הקב"ה, ושוב ראו אז כל בשר איך רביה"ק פשוט משתוקק להתמזג ולהתבטל כליל בפני קדושת הבורא, וכידוע תנועה זו קיבל רבינו בקראקא מהרה"ק רבי אברהם יוסף מזילין זי"ע חתן הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע.

ומה שייך לדבר על התנועה הידועה של רביה"ק על התיבות "לפניו נעבוד ביראה ופחד" שכל עניינה ומהותה היה ביטוי נורא של התבטלות מוחלטת עד אין שיור בפני הקב"ה, וכן בעת ה'קידוש' בליל ש"ק בהגיעו לתיבות "אשר קדשנו במצוותיו" היה מאריך בתיבות אלו בדבקות נוראה והיה תופס בחוזקה את הטלית קטן ומושכו מתוך התלהטות עצומה כלפיד אש, מתוך סערת נפשו גופו ונשמתו, כשהוא מבטא באזני כל השומעים שאין לו בעולמו מאומה מלבד לעשות את רצון הבורא יתברך 'אשר קדשנו במצוותיו', וכן היה בהגיעו לתיבות "כי בנו בחרת ואותנו קדשת".

וכך היה גם ב'הבדלה' בהגיעו לתיבות "המבדיל בין קודש לחול" כאן היה רביה"ק משתהה ומאריך בהתרפקות עצומה על השי"ת אשר הבדילנו וקידשנו, וזכורני פעם אחת שתיבות אלו לבדן לקחו אצלו כרבע שעה או עשרים דקות כשרביה"ק חוזר עליהם בדבקות שוב בניגון מרעיד לב, היה זה מעמד נורא שלא יישכח מלב.

וכאמור, מכל עבודתו בקעה ועלתה תמיד אותה עבודה של התבטלות וכמיהה להתבטל כליל בפני הדר גאון השי"ת, מבלי להותיר שום יש, שום עצמיות, שום מחשבה עצמית, אלא אך ורק להתבטל ולזכות כבר להתאחד ולהתדבק סוף סוף עם הקב"ה בשלימות.

ומדי דברי בו, זכורני איך קודם שהיה רביה"ק מתחיל באמירת 'תורה' בשולחנו היה נוטל כמה פירורי חלה בידו וממוללם באצבעותיו כמה רגעים ארוכים מתוך דבקות והתפשטות הגשמיות ולפתע פתאום, כמעין הפורץ מנביעת, פתח והחל לומר 'תורה', מתוך 'קאך', בסערת נפש ותבערה בוערת, ולפעמים אמר די"קא בקול חרישי, ופניו השתנו וכל כולו השתנה, וראו בחוש איך אמירת 'תורה' שלו אף היא נובעת מתוך ביטול עצמי והתקשרות ברבובש"ע.

ולמים ראיתי בספר 'שבחי הר"ן' שמתאר הרה"ק ר' נתן מברסלב את אמירת התורה אצל הרה"ק רבי נחמן מברסלב זי"ע "ולקח איזה גלגול של שעה וגילגלו בין אצבעותיו

וחשב את מחשבותיו הנוראות כדרך הגדולים כשחושבין באיזה ענין הם מגלגלים בין אצבעותיהם שעה וכיוצא בזה".

אכן כל עבודתו הייתה התגברות השכל על הרגש, מוח שליט על הלב, וזהו ההבדל בין הצדיק לבינוני, שהצדיק בכוחו להעלות את הנפש הבהמית עצמה, והבינוני יכול רק להפוך את הגילוי החיצוני, הלבוב, וכלשון הבעל התניא זי"ע דכמו שבנר גשמי האור מאיר על ידי כיליון ושריפת הפתילה הנהפכת לאש, כך אור השכינה שורה על נפש האלוהית על ידי כיליון נפש הבהמית, ואיתהפכת חשוכה לנהורא ומרירו למתקא בצדיקים וכו' עכ"ל"ק.

ועתה יובן מה שאמר פעם בשוה"ט בשם הרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע בשם הצדיק הקדוש ר' שלמה מקארלין זי"ע "א גארנישט באדארף נישט - מי שהוא אין בעיני עצמו אינו זקוק למאומה" ואמר על זה רביה"ק שהצאנזער רב זי"ע כיוון לדברי הרה"ק ר' שלמה מקארלין, שאף הוא אמר פעם בקדשו "איך בין גארנישט איך דארף גארנישט - אני איני כלום ואיני צריך למאומה".

השגה רוחנית דקה מן הדקה

לא ייפלא אפוא כי רביה"ק שזכה להגיע לידי התבטלות מוחלטת בפני הקב"ה, יכול היה להבחין ולראות דברים ועניינים דקים שעינו של אדם מן השורה אינה יכולה לראותם, ומעשה שהיה, לפני כמה שנים בהיותי בשמחת חתונה אצל הרה"ח ר' יעקב חיים אשנברג שליט"א נישא אליי ואל ידי"ן מחותני הרה"ח ר' שמחה שליט"א יהודי ואמר לנו "הרי אתם חסידי לעלוב אספר לכם מעשה שהייתי עד לו בעיניי":

וסיפר שהוא היה מבחורי ישיבה ליטאית אחת והגיע בבחרותו לשולחנו הטהור של רביה"ק בבני ברק יחד עם עוד כמה בחורים משיבתו שלא נמנו על עדת החסידים. מאחורי הטיש עמדה קערת הנטילת ידיים של רביה"ק ואחד מחבריו התגנב ונגע באצבעו במים שבתוך הספל ורצה לראות איך ייפול דבר...

איש לא היה יכול להבחין במעשהו היות וקערת המים עמדה בפניה מוסתרת על ידי קהל רב שעמדו כשפניהם לעבר רביה"ק, אך הנה כשהביאו את הספל לרביה"ק התבונן רביה"ק במים רגעא חדא והורה מיד למשמש בקודש לשפוך את המים ולהביא מים חדשים...

אותו בחור נרעד עד עמקי נשמתו והשתומם מרוח הקודש הגלויה שראה אצל רביה"ק...

והנה הרגשה זו אינה אלא הרגשה אלוהית, הרי כידוע מים אינם יכולים להשתנות, מתי הם משתנים כשמכניסים אותם לכלי אחר הם מקבלים את צבע הכלי, אבל המים במהותם לא משתנים, מים הוא דבר דק ביותר, "רוח אלוקים מרחפת על פני המים", אך רביה"ק הרגיש בזה, בשינוי שנעשה במים, כי היה דבוק באלוהות, כי היה בעיני עצמו למאומה, וממילא לא היה שום דבר שיפריד בינו לרוח אלוהות.

וסיפר לי הגה"ח רבי שלמה וינשטוק זצ"ל נכד רביה"ק הרדצ"ש שבימי מגוריו בשכונת 'בתי וורשא' אמר לו פעם רביה"ק "אין די יונגע יאהרן - בשנותיי הצעירות יכולתי להבחין בין כלי שנטבל לכלי שלא נטבל", והיינו הך, הרגשה דקה מן הדקה שנובעת מתוך דבקות מוחלטת בקוב"ה.

וידוע שהרה"ק הבעל התניא זי"ע קרא בערוב ימיו קודם הסתלקותו לנכדו הרה"ק הצמח צדק זי"ע והצביע על התקרה ושאל "מה אתה רואה למעלה?" השיב ה'צמח צדק' אני רואה את הקורות של הגג, אמר לו הבעל התניא "אני רואה אלוהות"... והן הן הדברים, כשבטלים לגמרי לפני הקב"ה, רואים אלוהות, לא רואים את הגשמיות, ואז אפשר להבחין ולראות בדברים דקים שאין עיני בשר רגילות יכולות לראות.

וכן הוה עובדא שפעם הצביע הרה"ק בעל התניא על קומקום (טשאיניק) קטן ושאל את האדמו"ר האמצעי זי"ע מה אתה רואה אמר אני רואה 'א טשאיניק', אמר אני רואה אלוהות, והיינו שבגודל קדושתו בכל דבר היה רואה את ה'פועל', את הקב"ה, את האלוהות שבכל דבר. ולשון נפלאה מצאנו ב"קונטרס ההתפעלות" מהאדמו"ר האמצעי מליובאוויטש זי"ע (דף ג') וז"ל "פתח דברי יאיר בענין חלוקי הכללות שבין דרכי החסידות הישנים ובין דרכי חסידות אשר הנחיל לנו אאמו"ר ז"ל נ"ע באור תורתו מה שכל עיקר מגמתו ה' מתחילת עבודתו בקודש, אשר לא פעם ולא שנים שמעתי מפה רוח קדשו ז"ל שכל עיקר מגמתו ויגיעתו במס"נ על אנ"ש רק שיקבע בנפשם גילוי אלקות דהיינו שיהי' ההתפעלות נפשם רק התפעלות אלקות דווקא ולא התפעלות חיי בשר שאינו התפעלות אלקות כלל וזהו עיקר וקיצור תוכן המכוון שהוא ההפרש בין עובדי ה' בנשמתם לעובדי ה' בגופם".

ובזה יובן המסופר על הגה"ח ר' ישראל נעוולער זצ"ל⁶ מחסידי הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע שהיה יהודי מורם מעם ומתי שהראו לו

4 פעם נענה רביה"ק ה'ברכת משה' בלשו"ק "אני הייתי חסיד אצל הבעלזער רב הרה"ק המהרי"ד זי"ע, אצלו מיששתי מדריגות - איך האב געטאפט ביי איהם מדריגות", וסיפר רביה"ק שבעת אמירת קדושת כתר מרוב דבקות והתלהטות היה המהרי"ד מסובב את שרשרת השעון על אצבעותיו, וראו שהוא חייב להיאחז בדבר גשמי, עד כדי כך הגיעה דבקותו.

5 סיפר לי הרה"ח בנש"ק ר' שמואל שניאורסון זצ"ל שכאשר הובילו את הארון של הרה"ק בעל התניא לאחר הפטירה לעיר האדיטש לקבורה עצרו באיזה אכסניה לפרוש, לאחר שביקשו להמשיך לנסוע ראו שהסוסים אינם רוצים להמשיך לנסוע ולא הועילו כל מה שניסו, הסוסים לא זזו ממקומם, עד שהביטו היטב וראו שמאחורי אחד הסוסים התגנב איזה דבר אחר ל"ע וזה הפריע להרה"ק בקדושתו, ולאחר שסילקו את החיה הזאת אזי נעה העגלה ממקומה והמשיכו הסוסים בדרכם.

6 הוא היה משולח לאסוף כספי המעמדות עבור הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זי"ע והיה נוסע מעיר לעיר, ופעם נסע למוסקבה שם התגורר הרה"ח ר' רפאל פול'ע הכהן ז"ל מחשובי חסידי חב"ד לאסוף ממנו המעמדות, בשובו לליובאוויטש שאלו הרה"ק "וואס הערט זיך ביי אונז אין מוסקבה - מה נשמע אצלנו במוסקבה?" התפלא ר' ישראל ושאל "מה אומר הרבי 'ב'יי אונז אין מוסקבה - אצלנו במוסקבה' הרי רק חסיד אחד שלנו גר שם, ר' פול'ע כהן, ולא יותר". השיב לו הרה"ק הרש"ב "דאס איז מוסקבה - זוהי מוסקבה"...

דבר גשמי נאה אמר "סאיז גאר נישט - אין זה מאומה", ופעם היה בעיר הבירה פטרבורג ושם היו בניינים נאים ומפוארים, ושאל אותו ההולך עמו "נו, ומה אתם אומרים על זה, וכי גם זה אינו מאומה, סאיז גאר נישט?"

"איי" השיב לו ר' ישראל, "דאס איז גאר גארנישט".

השתחויה מתוך ביטול

והנה אחד הביטויים של התבטלות לפני הקב"ה הוא עניין ההשתחויה, וכפי שמבאר היטב בספה"ק "ליקוטי תורה" (פרשת וזאת הברכה, דף צ"ח טור ב) וז"ל: "אך הנה יש שני בחינות בהשתחוואה, כי הנה ענין ההשתחוואה הוא שמבטל ומכניע את עצמו לפניו יתברך כמו שמבטל א"ע לפני המלך ומקבל עליו לעבדו ולשמוע בקולו.

והנה יש השתחוואה בבחינת חיצוניות, שמכניע את הגוף שלא ימרוד, אבל עיקר רצון ופנימית הנפש אינה מבטלת, שאף על פי כן הוא דבר בפני עצמו ויש לו רצון אחר ומחשבה אחרת בפני עצמו זולת ענין ההכנעה, משא"כ בחינת ההשתחוואה בבחי' פנימית הוא בחי' 'בטל רצונך מפני רצוני' שאין לו רצון וחפץ אחר כלל, וכמו ברא כרעא כו' שהרגל היא בטלה ממש כו' והוא השתחוואות הנפש".

הרי לנו מדבריו מהו עניין הביטול האמיתי לפני הקב"ה שהאדם מגיע למצב בו אין לו שום עצמיות ורצון משלו, אלא כולו כוסף ומשתוקק להיות בטל לפני הקב"ה, וזוהי הדרגה האמיתית והנעלה ביותר של ביטול, ולזה התכוון רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע כי 'לעלוב האט דעם גארנישט', כי אכן בחינה כזאת של ביטול מוחלט ראינו לאורך שלשלת רבוה"ק.

ומדי דברנו על השתחויה מתוך ביטול מוחלט לפני גדלות הקב"ה, אצל כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע ראו דבר מופלא בעניין ההשתחויות, אמנם בכל התפילה היה מסתיר עצמו ולא ראו אצלו שום תנועה חיצונית, אבל כל אימת כשהיה מגיע להשתחויה לפני הקב"ה, כשהיה משתחוה במודים או ב'כול החיים' או ב'עלינו', היה מתכופף בכריעות שלוש רבעי גוף עד שיתפקקו חוליותיו, כמו שאיתא בגמרא, וכן כשהיה פוסע לאחוריו ב'עושה שלום' היה פוסע מתוך כריעה והכנעה עצומה, כעבד' היוצא מלפני המלך.

ראו בחוש בהשתחויות לפני הקב"ה עבודה פלאית של התבטלות מוחלטת בפני הדר גאון הש"ת וביטול היש. ומצאתי רמז נפלא לדבר

דביקות ללא שום חיצוניות

הרה"ח ר' יום טוב קראסניאנסקי שליט"א מספר שהגה"צ רבי יעקב לנדא זצ"ל אב"ד בני ברק הגיע פעם בימי החנוכה להרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין זי"ע להיות אצלו בעת הדלקת נר חנוכה יחד עם בנו הגה"ח רבי אליהו שליט"א ובאמצע הדלקת הנרות אמר הגר"י לבנו "אליהו, שים לב איך שכיתו של הרה"ק מהוסיאטין מזדקפת על שערותיו שסמרו מרוב יראה ופחד", ואמר הגר"י לבנו "האם אתה רואה זאת, זעהסט דאס, זעהסט דאס?"...

ובעניין זה יש להסמיך שרביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע היה מספר ששמע מאביו רביה"ק הרשנ"ן זי"ע שהיהודי הקדוש מפרשיסחא זי"ע היה יושב ולומד בבוקר עם תלמידיו לפני התפילה, ומניין ידעו התלמידים שהגיע זמן התפילה? כשכיתו הייתה מתחילה לרקד ולהתנועע על שערותיו שסמרו מרוב יראה, אז ידעו שהגיע זמן התפילה והיו יוצאים מן החדר.

ומדודי הרה"ח ר' דוד רוקח ז"ל שמעתי שנסע עם זקני הגה"ח ר' יהושע בנימין רוקח ז"ל אל הרה"ק ר' ישראל מהוסיאטין זי"ע להיות אצלו בעת עבודת הנענועים של הד' מינים, ותיאר שלא ראו אצלו שום תנועה חיצונית בעת הנענועים, והיה עומד בדביקות ללא ניע וללא זיע, והיה רק מנענע את הלולב, נענוע ועוד נענוע, אמנם לאחר שסיים את הנענועים היו פניו אדומות כאש ולא ניתן היה להביט בפניו מרוב שהאדימו כלבה אש, כך העיד דודי.

ואגב ראיתי מכ"ק האדמו"ר מראחמיסטריווקא ארה"ב צוק"ל שסיפר שזקני רבי יהושע בנימין ורה"ח ר' חיים וייטמן ז"ל מגדולי חסידי רוז'ין היו עומדים ליד הרה"ק מהוסיאטין בעת הנענועים שהיו נמשכים אצלו כמה שעות, והם ידעו מתי הגיע הזמן לגשת אל הרה"ק ולסייע לו לסובב עצמו לצד מזרח או מערב וכו'.

דהנה בגמרא (בבא קמא טו) איתא 'שדרו של אדם לאחר שבע שנים נעשה נחש והני מילי דלא כרע במודים', ובתשובות מהרי"ט כותב על הפסוק "הנחש השיאני - היש אני".

רואים מזה שעניין זה של השתחויות לפני ה' עניינו הוא 'ביטול היש', וזאת ראינו בעניינו אצל אדמו"ר זי"ע בעבודת ההשתחויה וכן בכל עבודת קדשו ובכל תהלוכותיו, שלא היה אצלו אף שמץ של 'יש', רק ביטול גמור והכנעה מוחלטת לפני הקב"ה.

ומעניין לעניין, אסיים בפרפרת נאה, סיפר לי פעם הגה"ח רבי שמואל אהרן וובר זצ"ל

שרביה"ק הרדצ"ש זי"ע היה מזהיר תמיד שלא להוריד את התפילין עד לאחר 'עלינו לשבח' כי אז הוא ירידת השפע, והוסיף רביה"ק הרדצ"ש מה הטעם שמיד באמירת 'עלינו' מתחיל העולם לרוץ החוצה וממהר לדרכו, כי הרי ידוע ש'בירידה רצים מהר', ובעת אמירת עלינו יש ירידה - ירידת השפע, ועל כן הציבור רצים וממהרים.

כשחזרתי על כך פעם בפני הגה"ח ר' זישא ברנדווין זצ"ל הוסיף ואמר לי, הסבא, רביה"ק הרדצ"ש זי"ע, שאל פעם מה הטעם שבראש השנה ויום הקדוש משתחוים ארצה בפישוט ידים ורגליים בעת אמירת 'ואנחנו כורעים' בעלינו לשבח, ואילו כל השנה מסתפקים בכריעה גרידא.

ותירץ רביה"ק בחריפות מהולה בתוכחת מוסר, הרי למרבה הצער בעת אמירת 'עלינו' כל ימות השנה רוב הציבור כבר ממחר לצאת החוצה מביהמ"ד ואומרו בחיפזון תוך כדי הליכה ברחוב, ובכן אם היו צריכים להשתחוות בפישוט ידיים ורגלים ברחובה של עיר הלא למשוגעים היו נראים בעיני הבריות, ועל כן כל השנה הקילו שיתחוו בכריעה גרידא.

ונחתום הדברים בפנינה נפלאה בעניין זה: מספר הרה"ח ר' שמחה קרקובסקי שליט"א ששמע מהרה"ח ר' יו"ט קראסניאנסקי שליט"א שהרה"ק רבי איציק'ל מסקווירא זיע"א הכין פעם את עצמו לתפילה והיה לו שברון לב, וכך הסתובב עם הטלית על כתפיו ולא היה מסוגל להתפלל מרוב שברון לב.

פתאום בא לקראתו חסיד בא בימים, א אלטער חסיד, שאל אותו הרה"ק מסקווירא לאיזה רבי הוא נסע, ענה לו שנסע להרה"ק רבי אורי השרף מסטרעליסק זיע"א, שאל אותו הרה"ק מסקווירא אם יכול הוא להגיד איזה ווארט ממנו.

ענה החסיד ששמע ממנו שהנה מצינו שבעת שאמר הקב"ה י"ג מידותיו כתיב "וימחר משה וישתחו" ולכאורה מה העניין שמשה מיהר להשתחוות, והסביר דהנה כנסת ישראל השתדכו כביכול עם הקב"ה, ובעת שידוך אומרים מעלת הצדדים, וזהו שביקש משה רבינו "הראני נא את כבודך".

ולאחר ששמע משה רבינו את מעלותיו של כביכול שהם הי"ג מידות של רחמים נבהל איזה מעלות כבר יכול להגיד, ולכן מיד "וישתחו", עניין של ביטול, כי זוהי מעלת הגדולה של כלל ישראל - כוח הביטול.

לאחר ששמע הרה"ק מסקווירא מאמר קדוש זה חייתה נפשו והיה יכול לגשת להתפלל.

7 וידוע מהרה"ק רבי מנחם מנדל מוויטבסק זי"ע ההבדל בין שר לעבד, שר יכול להיכנס רק בעת קבוע אבל עבד יכול להיכנס מתי שרוצה למחיצת המלך כשצריך לנקות וכדו'. ואצל אדמו"ר זי"ע בעת שפסע לאחוריו את השלוש פסיעות לאחר שמו"ע ראו ממש איך הוא יצא כעבד מלפני המלך, בראש מורכן, בשפלות וענווה אין קץ אשר בלטו וזעקו החוצה מכל ניע שלו.

ובעניין זה, פעם ישבו חסידים ודיברו על צדיקים ועבודת ה' בבית מדרשו של הרה"ק בעל האמרי נועם מדז'קוב זי"ע ופתאום פתח את דלתו ויצא החוצה בלי הקפטן ואמר כששיניו דא לדא נקשן (געקריצט מיט די ציין) ומתוך התרגשות רבה: "הערשיל שניידער האט איבער געקערט דעם חומר לצורה - הרה"ק רבי צבי הירש משרת מרימנוב זי"ע היפך את החומר לצורה"... ונכנס מיד בחזרה לחדרו.

וידוע שה'אמרי נועם' היה חתן אצל משפחה נגידית ועשירה וקיבל הרבה גביעים וכלי כסף בנדוניה, ופעם התבטא ואמר "הייתי מוסר במתנה את כל מאה הגביעים שיש לי כדי לראות את הרבי ר' הערש מרימנוב חוזר לאחוריו את השלוש פסיעות אחר שמונה עשרה בשפלות ובהכנעה עצומה", ולפי גירסה אחרת אמר שהיה משלם זאת "כדי לזכות לראות את הרה"ק הרבי ר' הערש כשהוא אומר את הפסוק 'תביאמו ותיטעמו בהר נחלתך' בשירת הים".

"ומלאכים יחליפון"

מחשבה נוספת, שינה ר' שמרל את דעתו והביע פקפוק גדול בדבר, וכשאמר זאת גם ביילקה הצטרפה לספקו באנחה כבושה. ר' קלמן ידוע היה כל השנים ככילי קשות, שמעולם לא נתן פרוטה לצדקה ולא ידע כלל נתינה מהי. "כל ימיו צבר הון פרוטה לפרוטה, והשקיע את כולו בזהב כדי להיקבר אתו. חוששני בני היקר והפתי, שר' קלמן מוליך אותך שולל" טען ר' שמרל.

צפניה לא הניח לאביו להסיטו ממסלולו. הוא נלחם להוכיח את צדקתו של ר' קלמן, וסיפר כי ראה במו עיניו כיצד העניק מעבדו פת לחם ניקודים לעני המחזר על הפתחים, והרי זהו מוכיח שידו אינה קפוצה לגמרי. ר' שמרל מילא פיו שחוק וכינה את בנו בכינוי "שוטה מופלג", כיון שאינו מבין כי לר' קלמן כבר לא נותר מה לעשות בפת העבשה, ולפיכך ביקש להיפטר ממנה אגב קיום מצוות צדקה. גם עתה חס הוא הקמצן על כל פרוטה, ולא עוד אלא שגם גופו חביב עליו לא פחות מממונו, וכדי שלא יצטער לאחר מותו בצער גלגול מחילות, מקדים הוא תרופה למכה ומעלה את עצמותיו מחיים לארץ ישראל. "לא תראה ממנו פרוטה אחת" הזהיר ר' שמרל את בנו צפניה. אבל הצעיר היה מסנוור כולו מברק הזהב של המטיל אותו מישש במו ידיו, והיה נחוש בדעתו לעלות לארץ ישראל, כעוזרו ומשמשו של אותו בן-נח המוכן להיהרג על פחות משווה פרוטה. וכך הפלילו השנים אל ארץ אבותינו. ר' קלמן היה מביט ימים שלמים כמהורהרר מבעד לחלון העגול של הספינה, בוהה במים הכחולים ובשחפים המתעופפים מעל הגלים בצרחות נוקבות ועורך את חשבון נפשו, ואילו צפניה העלוי מפזם לעצמו מנגינות מלאות שמחה. גם מקיים הוא מצווה רבתי של עליה לארץ ישראל וגם מתן שכרו בצדו. עוד ישוב לסניאטין מכורתו כעשיר מופלג. אותה תיבה קטנה בירכתו החדר שהזקן אינו נפרד ממנה ולו לשעה קלה, בה מוטמנים בוודאי כל המטילים הזהובים...

לאחר כמה שבועות עמדו רגליהם בשערי ירושלים. מצאו דירה נאה וקטנה בין החומות. שנתיים ימים חי ר' קלמן בירושלים ברוב טובה. נהנה מבריאות איתנה ובילה את זמנו באמירת פרקי תהילים ליד הכותל המערבי ובלימוד אי אלו משניות בבית הכנסת, עד מקום שהבנתו מגעת. כל הזמן היה לו צפניה כעבד נאמן. דאג לשלומו ולכל מחסורו. הביא לו מדי יום פת חמה ואוקיה חלב עיזים טרי שהשיג מן הישמעאלים הדירים ברחוב הסמוך. קושיה אחת הדריכה את מנוחתו של צפניה להיכן נעלמו מטילי הזהב. אותה תיבה קטנה שבה היה מונח הזהב נעלמה כלא הייתה, זמן קצר אחרי שהשתכנו בדירה. פעמים רבות היה חומק מבית הכנסת שעה שהזקן היה מעוטף בטליתו ותפיליו, רץ מהר הביתה ומפשפש בכל החורים והפינות. אך הזהב נעלם כלא היה. הבית כולו ריק היה. בפינת הארון הייתה

ובין צפניה, עלם קליל ומלא עליצות, התחיל שנה קודם לכן בעיירה סניאטין שבה התגורר ר' קלמן כל ימיו, ובה התגוררו ר' שמרל וביילקה, הוריו של צפניה. ר' שמרל, יהודי קרתני פשוט ותמים, היה חובב תנ"ך מושבע שידע את כל ספרי התנ"ך בעל פה, והגה בהם בכל עת ובכל שעה. כשנולד בנו היה עסוק כולו בנבואתו של צפניה. בעת הברית, כשהגיע המברך למילים "ויקרא שמו בישראל" והפנה ראשו אליו, שכח אבי הבן לגמרי את מחשבתו הראשונה לקרוא לרך הנולד על שם סב סבו, ומפיו נפלטה המילה צפניה.

צפניה גדל תחילה כילד רגיל, אלא שכישורונותיו היו דלים והלימודים לא עניינו אותו כמלוא הזרת. ישב בכתתו של ר' זונדל שוורץ המלמד וחלם. ר' זונדל היה מן המלמדים שאינם עושים מלאכתם רמייה. ירא שמים היה בתכלית וירא חטא. פניו טהורות וזכות כפני תינוק שלא טעם טעמו של חטא. לא הניח ר' זונדל לינוקא לשגות בחלומות בהקיץ והיה מעוררו מדי פעם בלטיפת יד אוהבת ולפעמים בגערה קלה, עד שהתעורר והקשיב. בבחרותו נטש צפניה את הלימודים לגמרי ונעשה שוליתו של ר' קלמן הנגר. לימים כשר' קלמן התאלמן והחליט לעלות לארץ ישראל, צריך היה אדם צעיר לצדו, שישמש אותו בכל דבר ויקל עליו את המעמסה. שמועה שמע שהחיים בארץ ישראל אינם קלים, ירושלים הצטיירה מרחוק כעיר עניה באופן מבהיל. לבדו לא יוכל להתמודד. עמד ושידל את צפניה שיעלה עמו לארץ ישראל.

צפניה לא רצה לעזוב את מקום מגוריו ומשפחתו ולעלות בגפו אל מקום שבו אין לו אפילו קרוב משפחה אחד. ראה ר' קלמן שבתחנונים לא יוכל לפתותו, שיחד אותו בזהב.

"ידע אתה צפניה מחמל נפשי, במשך השנים חסכתי הון רב. מטילי זהב צברתי לי, שווים נאמד בהון תועפות. בוא עמי צפניה לארץ ישראל, כמה שנים אדם חי? ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורות שמונים שנה, ואני כבר מתקרב לגבורות. לאחר אריכות ימי ושנותי תירש את כל הוני".

כך לחש ר' קלמן בניהמה של סוד מבטיח, וכדי לגרות את התלהבותו של הצעיר, חילץ מבין גנזיו מטיל זהב אחד והניח לו למשוש.

"כמוהו יש לי עוד כמה" לחש בקול חורקני, "ואם תהיה לידי בשעה שחבראי קדישא יישאוני למנוחת עולמים, איש לא יפריע לך ליטול אותם. תוכל לשוב לסניאטין כעשיר מופלג, תקים בית ותחיה ברוב טובה ונחת כל ימך".

הדברים נקלטו היטב. צפניה השתלהב כולו והביע את הסכמתו. גם את הוריו לא קשה היה לו לשדל לתת לו את הסכמתם, לאחר שתיאר בצבעים ורודים את העתיד המזהיר הצפוי להם לאחר שיירש את כל מטילי הזהב. למען האמת הצרופה יש להדגיש כי לאחר

הרציף המה מאדם שעה שספינת המפרשים קרבה אליו בשייט איטי והטילה עוגן במימיו הרדודים של הנמל. הנוסעים, עמוסי חבילות קשורות בחבלים, התקרבו אל כבש האונייה ונפרדו מבני משפחותיהם בהתרגשות. רובם של הנוסעים - גם עין לא מנוסה הבחינה בזאת - היו יהודים, לבושים בבגדים ארוכים כהים. רק מעט מביניהם היו אנשים צעירים. הרוב המכריע היה קשישים. אנשים שרוב שנותיהם כבר חלפו ועברו. הם רצו לבלות את שארית ימיהם בארץ ישראל, בלימוד תורה ועיון תפילה, ולאחר מאה ועשרים להיטמן בין רגבי עפרה. אנשים צעירים, זוגות עם ילדים קטנים, לא נראו בין העולים על הספינה. ארץ ישראל באותם ימים שלפני כמאה ועשרים שנה, הייתה ישוב קטן ובלתי מפותח ותושביה חיו חיי דוחק וסבל. רק צעירים בודדים היו מוכנים להשליך מאחורי גוּם את החיים הנעימים ולנסוע לארץ ישראל הנקנית בייסורים.

בין הקשישים שנשרכו במעלה הכבש בלטה דמותו של צעיר תמיר שעניו השחורות כפחם בורקות בזיק מלא חיוניות ומרץ, שהאיר אותם כברקים קטנים באפלה. הוא פסע בחוסר סבלנות לצדו של אדם גבוה ורחב גרם, בעל זקן אפור עבות שהקיף כמסגרת שעירה את פניו המלאות. בידי נשא שלוש חבילות גדולות, עטופות ומסוככות מכל עבר בשמיכות מרופטות שעבר זמנו, ולא צלחו עוד אלא לעיטוף צורות נוסעים בלים כמותם. הצעיר פסע מהר על אף כובדן של החבילות וניסה להאיץ בקשיש להזדרז יותר.

"מה אתה ממחר כל כך, צפניה יקירי?" רטן הקשיש, "למד מניסיונו של אדם מבוגר. הספינה לא תפליג בלעדינו".

"אבל ר' קלמן חביבי" אמר הצעיר בלהט, "אני רוצה לתפוס לך תא טוב גדול ומרווח על הסיפון, שלא יקפחו אותך ותקבל תא קטן ומחניק ללא חלון במעמקי הספינה".

"אה, שטויות" הניף הקשיש ידו בביטול, "כבר שילמתי מספיק כסף עבור תא מרווח וגדול עם שתי מיטות מוצעות כהלכה בשביל שנינו. אין מה למחר".

ואכן, עם עלותם לסיפון האונייה המתין להם רב החובל במדי המגוהצים וכפתורי הזהב המצוחצחים שלו. הוא חייך לקראתם מאוזן לאוזן לכל רוחב לחייו העגולות, ומסר לידי ר' קלמן מפתח נוצץ אגב איחולי נסיעה נעימה.

צפניה השחרחר מיהר להתפרקד על מצעו באנחות רווחה, אבל גערותיו של ר' קלמן רדפו אחריו ולא הניחו לו לרגע, עד שלא היו כל חפציו מסודרים במקומם. "נסיעה ארוכה לפנינו, שלושה שבועות ואולי יותר. תוכל עוד להתפרקד על מיטתך כאוות נפשך ימים רבים. רק שלא נקבל מחלת ים מרוב נענועים על הגלים".

הקשר המפתיע שבין ר' קלמן הקשיש הגלמוד שהחליט לחון לעת זקנתו את עפרה של ציון,

טמונה חבילת תכריכי פשתן שתפר לו ר' קלמן ליום פקודה וכמה ספרים נושנים מאובקים וחבילת דפים שהעש כרסם בהם וחורר אותם. ניחם את עצמו כי בבוא היום יחשוף את הסוד ויניח את ידו על הממון.

יום אחד פשט ר' קלמן את רגליו והשיב את נשמתו לבוראה. אנשי חברא קדישא שבאו לטפל בגופתו הופתעו לגלותו מטהר, עטוף בתכריכים ובטלית ומוכן לקבורה. גם צפניה הופתע מכך. הם לא ידעו כי ר' קלמן שכר לשם כך אדם שיהיה נוכח בשעת יציאת נשמתו, ויטפל בו לאחר מכן תמורת כמה מטבעות הגונות שהניח בידו בשכר טיפולו. כיצד ידע לכוון את השעה בה קרא לאותו פלוני וגם להתפטר מנוכחותו של צפניה, חידה הייתה ותהי לחידה. באו הקברנים, הובילוהו להר הזיתים כשקהל קטן של שכניו ומכריז צועד אחר מיטתו וקברוהו באותו יום.

לעת ערב שב צפניה מבית הקברות לאחר שבכה בכי רב על מותו של האדם הקרוב אליו ביותר זה שלוש שנים. ומיד לאחר שמחה את דמעותיו מפניו, נעל את הדלת, הגיף את התריסים היטב, הדליק נר והחל מפשפש בכל הפינות והסדקים כמו בליל בדיקת חמץ. בדק ובדק והעלה חרס בידיו. כל מטילי הזהב שראה במו עיניו כיצד הזקן אורזם בתיבה ערב עלייתו, הכל נעלם. כבר בחייו של הכילי ראה שאינם, אלא שהבין כי הזקן מצא מסתור טוב בתוך הבית, ושמה בתוך הקירות, ושם החביא את המטילים. אולם עתה בלש בכל החורים, הקיש על הקירות לגלות חללים, לא הותיר קרן זווית אחת שלא הפכה על פיה, אך לא מצא אפילו גרגר זהב.

כמעט בכה במר נפש. מה לא עשה למען הזקן כפוי הטובה? עזב את הוריו וכל משפחתו, השליך הכל מאחורי גבו וכל זאת מתוך מחשבה כי יום יבוא ויושב לו כגמולו. חלומו התנפץ אלי סלע והוא נותר ללא משפחה וללא פרנסה, לא זכה עדיין להקים בית בישראל... הנה, כך מתאמתים כל דבריו של אביו שטען כי לא יזכה לקבל ממנו פרוטה.

פתאום סמר שעריו ובשרו נעשה חידודין. כיצד אמר אביו ר' שמרל בשעת הוויכוח ערב עלייתו ארצה? "לא תזכה לראות ממנו אף פרוטה", אולם באותו מעמד אמר אבא גם משפט נוסף. מה אמר?

המילים צפו בזיכרונו, והדהדו שם בקול רועם: "כל ימי צבר הון פרוטה לפרוטה, והשקיע את כולו בזהב כדי להיקבר אתו".

"זקן אשמא" צרח בכעס נורא כשהבין למפרע כיצד היתל בו הנבל. מצא דרך להיפטר ממנו על סף מותו. הזקן הערמומי שכר גולם-איש בעל מוח קטן ככבדו של יתוש, שאינו יודע מאומה 'בחייו וביומיו' לטפל בטהרתו והלבשתו בתכריכים. עתה התחווירו לו נכלוליו של ר' קלמן. הוא הזמין לו תכריכים מיוחדים בהם תפר כיסים צרים, ובתוכם הטמין את הזהב. כך לא מצא אותם בשעתו כשתר בכל הבית וחיפש אחר המטמון. לא עלה בדעתו לפשפש בבגדי הפשתן הלבנים שהטילו בו מגור נעלם. מאמר שגור הוא בפי הבריות כי בתכריכים אין כיסים, אך ר' קלמן לא שמע על הכלל. הפסוק אומר "כי לא במותו ייקח הכל לא ירד אחריו כבודו",

הנה לך נבזה וחדל אישים, שהפקיע עצמו מגדר האנושי, ודאג שממונו ירד עמו אל קברו. באותו רגע ידע צפניה מה יעשה. הוא שכב על המיטה לנוח מעט ולאסוף כוחות. עבודה רבה מצפה לו הלילה...

לאחר חצות ליל יצא צפניה מהבית והלך דומם בצעדים חרישיים לעבר הר הזיתים. הרחובות שקטים היו וריקים מאדם. באותם ימים שכבו הכל לישון מוקדם והשכימו מוקדם. בלילות כתיקונם לא היה מעז לשוטט לבדו בחשכת אופל וצלמוות בשכונתם של הנפטרים, אך עתה בער בו אש הכעס וגם חמדת הממון התלקחה בכל עוז. הלך לשיפולי ההר, למקום שחבריא קדישא טומנים שם כלי עבודתם ונטל משם מעדר. משם עלה וטיפס במעלה ההר.

זכר היטב היכן קברו את הקשיש. כשנר דולק בידיו הגיע אל תלולית העפר הקטנה שעליה הונח שלט זמני עד להנחת המצבה, ובו נאמר "פה נטמן ר' קלמן בר' דוב בער ז"ל מסניאטין". הניח את הנר בצד והחל לחפור בזריזות. כל גופו נשטף זיעה מפחד ומאמץ. לבו הלם בקצב מואץ כשהגיע אל הגולל. הסיט אבן אחר אבן ולפניו נחשפה גופה מלבינה בתכריכה.

משהו נראה לו מוזר מאד. ר' קלמן גבה קומה ורחב גרם היה, ואילו הנפטר דנן נמוך ומצומק. בידים ורועדות כעצים ברוח פתח את התכריכים וגילה את פני הנפטר. צווחת בהלה התמלטה מגורו. זה לא היה ר' קלמן!

הפנים נראו לו מוכרות מאד. לאחר רגע נזכר מי האיש: זה היה ר' זונדל שוורץ, המלמד דרדקי שלו מסניאטין.

פניו של ר' זונדל נראו רגועות ושקטות, כאילו שקע בתנומה קלה. פאותיו וזקנו לחים היו, משל זה עתה עלה מן הטבילה.

בתכריכיו כמובן לא היו כיסים...

שלוש חידות הציקו לו כשיד מבועת ומבולבל במורד ההר לאחר שטרח שעה ארוכה על כיסוי הקבר מחדש. א. האם ר' זונדל שוורץ נפטר במרחקים, ואם כן, אימת? ב. כיצד נעלם ר' קלמן מקברו? ג. כיצד מגיע מת מן הגולה לקבר שנכרה בארץ ישראל.

כשהגיע לבית בשעה שקרני אורה של חמה כבר הפציעו, ידע את התשובה האחת והיחידה שענתה לכל השאלות!

ר' שמרל וביילקה לא ידעו את נפשם מרוב שמחה כשבנם הנשכח צפניה נחת בבית בהפתעה גמורה. חוור היה וכחוש מעט לאחר טלטולי הדרכים. לא גילה להם כיצד נסע באוניית סוחר לאחר שהשכיר עצמו למלח, לפי שלא היה לו כסף עבור הכרטיס. בשפה רפה הודה כי צדק אבא כשניבא שלא יזכה לראות אפילו מטבע אחת מהונו העצום של ר' קלמן. אף הוא רצה לדעת אי אלו דברים, כגון: מה שלומו של מורו ורבו מן הילדות, ר' זונדל שוורץ.

"ר' זונדל נפטר לא מכבר" נאנחה אמו, "איש צדיק היה, אומרים שהיה מל"ו צדיקים נסתרים".

"מתי נפטר?" התעניין צפניה ולא התפלל כאשר התאריך היה מוכר לו היטב. זה היה באותו יום שבו נפטר ר' קלמן בירושלים. כבדרך אגב בירר

היכן קברו את רבו הצדיק. אמו הביעה פליאה על הסקרנות שאינה מאפיינת אותו, שהרי לא גילה עניין מיוחד ברבו, באותם ימים רחוקים כשהיה דווקא צריך לעשות זאת. צפניה הסיט את השיחה לענין אחר.

המתין ימים אחדים עד שיתרגלו אליו הכל ובאחד הלילות יצא אל בית העלמין.

לא הרי בתי-עלמין של חוצה לארץ כבתי עלמין שבארץ ישראל. מסופר על הגאון האדר"ת (רבי אליהו דוד רבינוביץ תאומים) שבעלותו לירושלים עבר בעגלה ליד הר הזיתים, ומלווהו העיר אגב אורחא כי כאן בית הקברות הידוע. הגאון האדר"ת היה נדהם ונרעש. "כאן הוא בית הקברות?" קרא כלא מאמין, "הרי לא מרגישים כלום. בחוץ-לארץ כבר הרגישו את ריח טומאת המת במרחק כמה וכמה פרסאות!!".

ואף באותו לילה כשחפר צפניה בקבר מתחת למצבה שעליה נאמר "פה נטמן ר' זונדל בר' פסח שוורץ", היה אחוזו כולו פחד וחלחלה כפי שלא חש מעודו. ידע מה הוא עומד לראות, ואף על פי כן, התחרט אלף פעמים על מעשהו המטופש. לבסוף גלל את אבני הגולל מפניו של המת, ולא הופתע.

הנפטר היה לא אחר מאשר ר' קלמן!!!... פני המת נשתמרו עדיין בשלמותם, ושמה לא מחמת צדקתו היתירה שלא הייתה בו, אלא כדי ללמדנו את הלקח העולה מן המעשה. הוא זיהה אותו ללא מאמץ, והחל ממשש את התכריכים.

"אי לך זקן כסיל" סנט בו בליבו שעה שקילף את תכריכיו שכבה אחר שכבה ומצא את המטילים טמונים היטב בכיסים הדקיקים, "חשבת שתצליח להערים עלי, אבל משמים אילצו אותך לקיים את הבטחתך. הבטחת שתתן לי את כל כספי וקימת!!".

למחרת רעשה סניאטין וגעשה, כאשר סיפר צפניה את סיפורו בפני קהל עם ועדה.

כאשר הובא הגילוי המרעיש לפני גדולי הדור, אמרו כי כבר בחז"ל ובזוהר כתוב לאמור כי הרשעים הנטמנים בארץ ישראל מובלים חזרה לחוץ-לארץ אחר כבוד, ואילו הצדיקים הנטמנים בחוץ לארץ, מובאים להיקבר באדמת ארץ ישראל.

וכך אמר הצדיק רבי דוד מטאלנה לעשיר גדול אחד שביקש ממנו את ברכת הדרך לפני עלותו לארץ ישראל, ובתוך דבריו גילה כי עולה כדי להיטמן בעפרה. חשב כי הרבי יחזק את ידיו ויביע התפעלות, אך רבי דוד נשאר צונן. התפלל העשיר ושאל, "וכי הרבי אינו מכיר במעלת הקבורה בארץ ישראל?" "פשיטא שמכיר אני" ענה הרב.

"אם כך, מדוע לא יעלה הרבי בעצמו לארץ ישראל?" שאל האיש בעזות של עשיר.

ענהו רבי דוד בנחת, "אתה תעלה לארץ ישראל ואני על משמרת פה אעמודה. לאחר מאה ועשרים של שנינו, אותם המלאכים שיביאוני לארץ ישראל, בדרכם חזרה לחור"ל יטלו אותך וישאוך מארץ ישראל לכאן..."

(מפי זקני חסידי טבריה בדור הקודם. גרסה שונה ודומה הייתה שגורה על לשונו של החסיד הירושלמי הישיש רבי מנדל בריקטא זצ"ל).

סיפורים נפלאים ועובדות יקרות על הגאון בעל ה"חזון איש" זצוק"ל

מאוצרותיו של הרה"ח רבי שמחה קרקובסקי שליט"א נאמן בית רבקה"ק • ליומא דהילולא ט"ו חשון תשי"ד

הכול היה מכוח התורה

סיפר פעם כ"ק מרן אדמו"ר ה'ברכת משה' זי"ע בשולחנו הטהור: אל הרה"ק מקוצק זי"ע נכנס פעם יהודי אחד. שאל אותו הקוצקער "מה אתה עושה?" ענה לו היהודי שהוא יושב ולומד את התורה הקדושה.

אמר לו הקוצקער: "אתה לומד את התורה ומה התורה מלמד אותך?... והפטיר על זה רביה"ק ה'ברכת משה': על החזון איש זצוק"ל אפשר לומר שהוא למד את התורה והתורה לימדה אותו, כל כוחו היה מהתורה הקדושה, ה'נהנין ממנו עצה ותושייה' היה מכוח לימוד התורה.

נחה דעתו

פעם באחד השיחים התבטא כ"ק מרן אדמו"ר ה'ברכת משה' זי"ע אודות "מכירת חמץ", כי מלפנים לא הייתה דעתו שלמה עם זה שמוכרים את ארון הספרים לגוי, הייתכן למכור ספרים קדושים לעכו"ם? אמנם לאחר מכן שמע שמרנא הגאון החזון איש זצוק"ל כבר נהג כן, ובשמעו זאת נחה דעתו.

להלך עם כל אחד לפי רוחו

פעם התבטא כ"ק מרן אדמו"ר ה'ברכת משה' זי"ע בשולחנו הטהור על הגאון בעל ה"חזון איש" זצוק"ל שהוא היה בבחינת (מגילה ז, ב) מה שאמרו בגמ' על אסתר המלכה 'כל אחד נדמה לו כאומתו', שכל מי שנכנס אצל החזון"א היה נדמה לו שהוא משלו, כשנכנס אליו יהודי מבני ליטא היה מרגיש שהוא משלו, וכשנכנס אליו חסיד ג"כ היה חושב שהוא חסיד...

א חסידישער ווארט? פשט אין גמרא

הגה"ח הנודע הישיש רבי משה ביום זצ"ל משרידי חסידי פולין היה מאד מקורב לפאר הדור מרנא החזון איש זצוק"ל, פעם הייתה לו אחיינית בחיפה שהייתה בחודש השמיני וכידוע איתא בחז"ל כתוב שחודש זה מסוכן ללידה אך הרופאים ביקשו לילדה, ובני המשפחה התקשרו אפוא אל ר' משה וביקשו שיזכיר אותה אצל החזון"א.

וסיפר ר' משה שהוא נכנס לחזון"א עם גרטל ופדיון ובראותו זאת אמר לו החזון איש בחיך "וואס ווילט איהר מיר מאכן א פוילישער רבי - וכי רוצים אתם להפכני לאדמו"ר פולני?"

השיב לו ר' משה: הגה"ק רבי יהושע מקוטנא זצוק"ל שהיה מגדולי התורה לעת זקנותו החל לקחת קוויטלך מיהודים, כשאמרו זאת לרבי הזקן מאלכסנדר זי"ע אמר "ער מיט זיין כוח התורה קען נעמען קוויטלעך - הוא בכוח התורה שלו ראוי ויכול לקבל פתקאות מיהודים".

וסיים ר' משה: "אם כן אני מאמין שגם רבינו החזון"א יכול לקחת קוויטל בכוח התורה שלכם" והסכים החזון"א לדבריו ונטל מידו הקוויטל, כעבור כמה רגעים פנה אליו החזון"א ושאלו מדוע הוא עומד ולא יושב, השיב לו ר' משה: "הרי כתוב כשהיו מגיעים לשאול באורים ותומים ש'השואל עומד'..." על אתר

אלא, אמר הרה"ק רבי שלמה לייב, הביאור הוא כך, כאשר צדיק בהאי עלמא אומר איזה דבר, אזי נברא בכוח דיבורו מלאך בשמים שתפקידו למלא את דברי הצדיק, וזה היה השומר בפתח, דבריו של רבן גמליאל שאמר 'מי שאין תוכו כברו לא ייכנס לביהמ"ד' עשו רושם ומשמים העמידו מלאך שדאג לכך שלא ייכנסו רק מי שתוכם כבדם.

והנה בא אברך צעיר בן שמונה עשרה שנה, התנא רבי אלעזר בן עזריה ומיד עם עלותו לנשיאות קבע סדר חדש, שמהיום והלאה כל הרוצה להיכנס יוכל להיכנס, והודו לו מן שמיא וסילקו את 'שומר הפתח' - היינו ששינו את ההנהגה משמים בעניין זה, ומכך חלשה דעתו של רבן גמליאל בראותו שבשמים נקבעה כעת הלכה כר' אלעזר בן עזריה.

ה'חזון איש' התפעל מאוד מדברים אלו, עד שווריד רקותיו בלטו והשתרגו כחבלים בולטים בשתי רקותיו, ונענה ואמר "דאס איז א חסידישע ווארט דאס? דאס איז אמת פשט אין גמרא - וכי זהו רעיון חסידי? זהו הפשט האמיתי בדברי הגמרא".

אותו שיעור בדיוק

הגה"ח ר' משה ז"ל הנ"ל סבל בערוב שנותיו מבעיה בריאותית מסוימת ובעטייה אסר עליו הרופא לצום ביום כיפור ועליו לשתות, הרופא הוסיף שאם יהיה יום חם ישתה כרגיל, ואם יהיה יום מעונן יוכל להסתפק בשתיית מים בשיעורים. ר' משה הצטער מאד לשמע ההוראה ובא לחזון"א והחל לבכות לפניו "הייתכן שלא אתענה ביום הקדוש?"...

החזון"א השיב לו בחריפות "אם אתם אומרים כך אתם אפיקורס, אם התורה אמרה שאסור לכם להתענות עליכם לקיים את מה שהתורה אומרת..."

החזון"א הוסיף ואמר לו "איך תדעו כמה הוא שיעור המותר לשתות?" ובאמרו זאת לקח כוס שהייתה על השולחן וסימן עליה עם עט, באמרו "עד כאן הוא פחות משיעור, מכאן הוא יותר משיעור", כשר' משה ביום עמד לצאת מן החדר אמר לו החזון"א "מה תעשו אם הכוס תישבר? תבואו אלי עוד פעם? ובכן אם הכוס תישבר לכו נא לבית מרקחת ותקנו בקבוקון במידה מסוימת, וזו אותה מידה בדיוק המותרת לשתות".

ר' משה היה חקון מטבעו הלך וקנה את הבקבוק בבית המרקחת ומדד את תכולתו, ונדהם לראות שכמות המים בבקבוקון זה היא בדיוק כמות המים שסימן החזון"א בכוס, אף טיפה אחת לא יותר...

ע"י החסד זוכה לתורה

ידוע המעשה על החזון איש זצוק"ל שאמר לתלמידו הגה"צ ר' משה יהושע לנדא זצ"ל שהתורה אינה חכמה כשאר חכמות, אלא היא חכמה אלוקית, ולכן צריך האדם לעסוק במידת החסד, ועל ידי שעוסק ומתייגע בחסד זוכה להשיג ולהבין את התורה הקדושה.

החזיר לו החזון איש: הרי כתוב שגם 'המשאיל עומד', ומיד נעמד החזון איש מכסאו וקרא את הקוויטל בעמידה.

לאחר מכן אמר לו החזון"א: "מה שחוששים מהחודש שמיני יש הרבה טעויות בעניין, הרבה פעמים יש טעות בחישוב, ואין זה בהכרח החודש השמיני, ובעז"ה הכול ילך כשורה".

ואז אמר לו החזון איש "ר' משה, הגידו נא איזה 'חסידיש ווארט'. פשפש ר' משה בזיכרוננו וחרז על דבר תורה בשם הגה"ק ר' יהושע מקוטנא זצוק"ל, אמר לו החזון"א "דאס איז נישט קיין חסידישע ווארט - איןזה ווארט חסידי שכן ר' יהושע"ל מקוטנא לא היה רבי".

ר' משה ניסה להיזכר במאמר נוסף ולא נזכר, והחזון"א ליווה אותו החוצה. בדרכם מן הבית למרפסת הבחין ר' משה שהמזוזה קבועה לימין הנכנס לחדר מן המרפסת, ולא לימין הנכנס למרפסת כנהוג, הדבר היה נראה לו מוזר וחשב להעיר ולאחמ"כ נמלך בדעתו שלא לומר מילה.

אך כהרף עין שמע את קולו של החזון"א פונה אליו בנעימה "ר' משה, מה אתם חושבים? על המזוזה? אנחנו אוחזים שצריך לעשות לימין הנכנס לחדר ולא לימין הנכנס למרפסת".

בצאתם החוצה אל המרפסת אמר ר' משה לחזון"א שהוא נזכר כעת במאמר קדוש מהרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשנא זי"ע, היו שם בחצר כמה אחיינים צעירים של החזון"א ועל כן אמר החזון"א לר' משה בוא תיכנס חזרה לחדר ושם תאמר לי את הדברים.

בהיכנסם פנימה נענה ר' משה ואמר לו בשם הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשנא זי"ע דהנה איתא בגמרא ברכות (כת). "אותו היום (שמיני בו את רבי אלעזר בן עזריה לנשיא במקומו של רבי גמליאל) סלקוהו לשומר הפתח וניתנה להם לתלמידים רשות להיכנס".

ומבואר שם כי בימי נשיאותו של רבי גמליאל לא הרשה שומר הפתח להיכנס לבית המדרש רק לתלמידים המעולים ביותר, אלו שתוכם כבדם, שפנימיותם כחיצוניותם, כי היה רבי גמליאל מכריז ואומר 'כל תלמיד שאין תוכו כברו לא יכנס לבית המדרש'.

כשנתמנה רבי אלעזר בן עזריה לנשיאות ביטל הוראה זו, והתיר לכל החפץ ללמוד תורה להיכנס לבית המדרש, בלי לבדוק בדרגתו. באותו היום התווספו ספסלים רבים לבית המדרש, לפי דעה אחת בגמרא נוספו ארבע מאות ספסלים, לפי דעה אחרת שבע מאות, עד שחלשה דעתו של רבן גמליאל.

ושאל על זה הרה"ק רבי שלמה לייב שתי קושיות, א', היכן השיגו שומר הפתח כזה שהיה בוחן כליות ולב והיה יכול לדעת מי תוכו כברו ומי לא.

ב', למה חלשה דעתו של רבן גמליאל, והרי רבן גמליאל הייתה לו שיטה ודרך בעבודת ה' שמוטב לברור את הנכנסים לבית המדרש ולדאוג שרק המעולים ביותר ייכנסו, ור' אלעזר בן עזריה הייתה לו שיטה אחרת, וא"כ מה מקום היה לחלישות הדעת.

סיפורים ועובדות על הרה"ק רבי יחזקאל הכהן רבינוביץ בעל 'כנסת יחזקאל' מראדומסק זיע"א בנו של הרה"ק בעל 'חסד לאברהם' מראדומסק בן הרה"ק בעל 'תפארת שלמה' מראדומסק זיע"א לרגל יומא דהילולא י"ח מרחשון תרע"א - מפי הרה"ח רבי שמואל פרוש שליט"א - מחשובי חסידי אנ"ש וממעתיקי השמועה בחצה"ק

היה מכבדו בעת עריכת שולחנו הטהור לזמר פיוט "ויאתיו כל לעבדך" בניגונו של הרה"ק בעל ה"תפארת שלמה" מראדומסק זיע"א, שהרה"ק מצ'עשינוב זיע"א [בנו של הרה"ק משינאווא זיע"א] נחלה, והזכירו אותו אצל בעל ה"כנסת יחזקאל" מראדומסק לרפואה שלימה. ה"כנסת יחזקאל" מאוד הצטער על כך כי הרה"ק מצ'עשינוב היה אז עדיין בימי צעירותו. הוא התבטא ברוב צערו ואמר, דהנה איתא בגמרא (במסכת פסחים דף סא) "עתידין צדיקים שיחייו את המתים", והנה מובא בספה"ק, שישראל בזמן הזה הם בבחינת אירוסין עם הקב"ה, וכמו שכתוב "וארשתך לי לעולם", ורק לעתיד לבוא יהיו כלל ישראל בבחינת נישואין עם הקב"ה. והנה משורת הדין הוא שלעתיד שישראל יהיו בבחינת נישואין יוכלו הצדיקים לחיות את המתים, אבל עתה שכלל ישראל בחינת אירוסין עם הקב"ה עכ"פ יוכלו הצדיקים לפעול שהחיים ישארו בחיים, שאם לא יוכלו להחיות את המת עכ"פ שיכולו להשאיר את החיים בחייהם. וביאר בקדשו, שזה הפירוש בדברי הזמירות של האר"י ז"ל "לארוס וארוסה להתקפא חלשין", שכל זמן שהם בבחינת אירוסין שיכולו עכ"פ לפעול שהחלשים היינו החולים לא ימותו וימשיכו לחיות בבריאות שלימה.

בשורה אחת בשולחן הטהור של הרה"ק משינאווא זיע"א

ה"כנסת יחזקאל" מראדומסק היה נוסע להסתופף בצל הרה"ק משינאווא זיע"א ביום חמשה עשר בשבט והיה יושב בשורה אחת לצד הרה"ק משינאווא. הוא היה אחד מבין שלושה שישבו בשורה אחת בשולחן הטהור של הרה"ק משינאווא. הוא והגאון מאוסטרובצה, וכן הרה"ק רבי משה פאנעט מדעעש זיע"א.

אגוז הקוקוס - ממוצע בין הצומח לבעל חי

סיפר האדמו"ר רבי יעקב מפשעווארסק זיע"א, שה"כנסת יחזקאל" היה פעם אצל הרה"ק משינאווא זיע"א בחמשה עשר בשבט והיה שם על שולחנו הטהור אגוז הקוקוס ואמר לו ה'שינאווער רב' שאגוז הקוקוס הוא הממוצע בין הצומח לבעל חי [הקוקוס יש לו שתי נקודות על קליפתו ונראה כעיניים של בעל חי]. עוד אמר לו על אגוז הקוקוס שכידוע יש את הקוקוס שמכיל בתוכו מים ויש שמוציאים ממנו חלב, והקוקוס שיש לו מים הוא מין זכר וזה שיש בתוכו חלב הוא מין נקבה. והמשיך ה'שינאווער רב' לומר לבעל ה"כנסת יחזקאל", שכל דבר בעולם יש בו בחינת הזכר והנקבה מלבד אחד והוא אלופו ויחידו של עולם מלך מלכי המלכים הקב"ה שהוא אחד ואין בלתו.

"דברי יחזקאל" משינאווא זיע"א והוא היה זה שהכריע שה"כנסת יחזקאל" ישמש כרבי ומנהיג לעדת חסידי ראדומסק.

החל מאז שהוכתר ה"כנסת יחזקאל" לשמש כרבי ומנהיג העדה נכנע אליו אחיו הרה"ק רבי יעקב ועמד לפניו כעבדא קמיה מרא בהכנעה יתירה, ובפעם הראשונה שנכנס אליו מיד נפלו עליו אימה ויראה. לאחר מכן התבטא, שאם היה יודע בעבר "אז ווען מ'ווערט רבי גיסט מען אהן פון הימל קאנענן (כדים) פון יראת שמים" [כשמכתירים אחד לשמש כאדמו"ר ממלאים אותו בדליים מלאים ביראת שמים] לא היה מסרב בשעתו לשמש כרבי ומנהיג לעדה.

הבן הצעיר שהוכתר למלאות את מקום אביו והנכד - הבן הגדול שמילא מקום אביו

רבינו ה"ברכת משה" היה אומר שהרה"ק בעל ה"תפארת שלמה" מראדומסק זיע"א האט צו געטראפן ביים יונגסטן זוהן, און דער חסד לאברהם האט מצליח געווען ביים עלטסטן זוהן [התפארת שלמה הצליח בבנו הצעיר הוא בעל ה"חסד לאברהם" שהיה צעיר הבנים והמשיך את דרכו בהנהגת העדה, וה"חסד לאברהם" הצליח בבנו הגדול הוא ה"כנסת יחזקאל" שהיה גדול הבנים והמשיך את הנהגת העדה].

להחיות את המת לעתיד לבוא ולקיים את החי בזמן הזה

שמעתי מהרה"ח הישיש רבי דוד מילר זצ"ל שהכיר עוד את הרה"ק בעל "דברי יחזקאל" משינאווא זיע"א, (רבינו הברכת משה

מה עשה הצדיק עם הפדיונות מהחסידים העשירים?

סיפר רבינו ה"ברכת משה" זיע"א ששמע מדוד אביו הוא הרה"ק רבי אלתר מסוסנובצא זיע"א שנסע פעם עם הרה"ק בעל "כנסת יחזקאל" מראדומסק אל העיר קשאנוב שם התגוררו חסידי ראדומסק והיו ביניהם הרבה עשירים. בלילה בשעת קבלת הקהל וקריאת ה'קוויטלאך' קיבל ה"כנסת יחזקאל" כספי פדיונות רבים ואת הכל חילק מיד לעניים ונצרכים. עד כדי כך היו פני הדברים, שכשחפץ היה בעל ה"כנסת יחזקאל" לנסוע חזרה לביתו מקשאנוב לראדומסק ביקש ללוות מעות מהרה"ק רבי אלתר כדי לנסוע ברכבת חזרה לביתו שבראדומסק...

סיפר רבינו ה"ברכת משה" שבעל ה"כנסת יחזקאל" התייגע מאוד בעבודת קדשו - "האט זיך אסאך געארוועט אויף זיך", ולא בנקל הגיע למדריגותיו הנעלות.

כמו"כ סיפר רבינו ה"ברכת משה" שאביו רביה"ק הרשנ"ן זיע"א בצעירותו היה פעם אצל בעל ה"כנסת יחזקאל" מראדומסק זיע"א, וביקש ממנו להתעכב אצלו עד לאחר הקבלת קהל. כשהסתיים זמן קבלת הקהל וקריאת ה'קוויטלאך' נטל ה"כנסת יחזקאל" את כל כספי הפדיונות שקיבל מהחסידים והעבירם הכל לרביה"ק הרשנ"ן זיע"א.

א איד! א איד! א איד!

רבינו ה"ברכת משה" זיע"א שאל פעם את אחד מיוצאי פולין אם הוא הכיר את בעל ה"כנסת יחזקאל" מראדומסק זיע"א ולשמע תשובתו החיובית החל רבינו לחזור על התנועה המיוחדת של הרה"ק בעל ה"כנסת יחזקאל" מראדומסק זיע"א שהיה אומר ברוב ערגה: א איד, א איד, א איד. כמו"כ, היה רבינו הברכת משה חוזר על התנועה הזאת בלהבת אש קודש פעמים רבות בעת שהזכיר את המילה יהודי באמצע אמירת דברות קדשו.

משפיעים מלמעלה דליים עם יראת שמים לאחד שהוכתר לשמש כמנהיג לעדה מישראל

סיפר רבינו ה"ברכת משה" זיע"א, כשנסתלק הרה"ק בעל "חסד לאברהם" מראדומסק זיע"א [בנו של הרה"ק בעל "תפארת שלמה" מראדומסק זיע"א] רצו החסידים להכתיר את בנו הרה"ק רבי יעקב מקלאביצק זיע"א בעל "אמת ליעקב" שהוא היה עובד ה' גדול מאוד וכן היה גם גאון גדול בתורה לשמש כרבי ומנהיג העדה, אולם הוא סירב בכל תוקף לכך ולא הסכים לקבל על עצמו את הנהגת העדה.

לאחר זמן מה נסעו שני האחים ה"כנסת יחזקאל" והרה"ק רבי יעקב אל הרה"ק בעל

הרב אהרן גלבשטיין

בשם הרב [הקדוש רבי פנחס מקאריץ ז"ע]:
בעד פרשת לך שקורין ענין אברהם העולם
נבון, ואח"כ מתעורר חסד אברהם ונעשים
ישועות בעולם.

אמרי פנחס

הרבי מלובלין זצ"ל היה אומר כי בהגיעו
לפרשת "לך לך" היה מרגיש הבדל במו מאור
לחושך, יען שאברהם אבינו ע"ה מאיר את
העולם.

חידושי הר"ם

אַל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֶרָאָה (יב, א)

איתא בספרים, שראיית פני הצדיק מאיר עיני
האדם ומוסיף דעת. על כן אמר לו הקב"ה,
שכוונתו ורצונו שילך למקומות אחרים שיראה
את פניו המאירים והקדושים, לאנשי המקום
שגרים שם. וזהו תיבת 'אראך' - פועל יוצא.
היינו, אשר אראה אותך ואת פניך הקדושים
שם.

הרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא ז"ע - שיח חסידים

וַיַּעַל אַבְרָם מִמִּצְרַיִם (יג, א)

שמעתי בשם צדיק אחד שביותר יש מעלה
בישיבת ארץ ישראל כשחוזר מארץ ישראל
לפי שעה לחוץ לארץ ואח"כ חוזר לשוב
לשבת בארץ טועם האדם בה קדושה יתירה
בפעם שנית יותר מבראשונה, והוא לדעתי
נלמד מאברהם אבינו שכל עיקר מדריגתו
ועילוי היה בפעם השניה ויעל אברהם ממצרים
[בראשית י"ג], נ"ל.

הרה"ק בעל ה"בני יששכר" ז"ע, אגרא דפרקא (אות קח)

וַאֲבִרָם כְּבֹד מֵאֵד בְּמִקְנֶה בִּפְסָף וּבְזָהָב. וַיֵּלֶךְ
לְמִסְעָיו וְגו' (יג, ב - ג)

משכילים שאלו פעם את רבינו [הרה"ק רבי
ישראל] מרוזין ז"ע שכידוע ניהל את חצירו
בגינוני מלכות והתנהג ברחבות ובדרכי
עשירות, כיצד מתיישבות צדקות עם עשירות.

השיב להם רבינו: אברהם אבינו שהלך להפיץ
את דבר ה', היה מוכרח לקחת אתו רכוש גדול,
כי האנשים הטפשים מתייחסים בנימוס ובדרך
ארץ לזה שיש לו כסף. כמו כן מצינו בחז"ל
(גיטין נט.) מימות משה ועד רבי לא מצינו תורה
וגדולה במקום אחד, מימות רבי ועד רב אשי
לא מצינו תורה וגדולה במקום אחד, ולמה
דווקא אלו שלשה כי אלמלא לא היו מוצאים
גדולה אצל משה רבינו מקבל ומוסר התורה,
ורבי הקדוש מסדר המשנה, ורב אשי מסדר
הגמרא, לא היו מקבלים את תורתם.

גם דוד המלך ע"ה אמר בנועם זמירותיו, טוב
לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף (תהלים קיט, עב),
זה שיש לו אלפי זהב וכסף, גם תורה אוהבים
לשמוע מפיו.

נר ישראל (רוזין)

לכבוד יומא דהילולא של הרה"ק רבי מנחם נחום מטשערנוביל ז"ע בעל ה"מאור עינים" - י"א מרחשון

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ צָרָה (יב, א)
להנאתך ולטובתך (רש"י)

המאור עינים עסק הרבה לצדקה ובפרט
לפדיון שבויים ופעם תפסוהו וחבשוהו
בבית האסורים, ומסופר שהאור המאיר
היה משלם לשומר בית הסוהר שיוכל
להחליפו ולישב תחתיו כדי שהמאור עינים
יוכל לילך לבית המדרש לשמוע קריאת
התורה וכו' ואף גם שם היה מקבץ מעות
עבור פדיון שבויים, כך ישב זמן מה בבית
הסוהר, ובאחד הימים הגיעה אליו איזה
אשה ואמרה לו שהקב"ה אמר לאברהם
אבינו לך לך מארצך, ואמרו חז"ל להנאתך
ולטובתך, ותמוה שהרי אברהם אבינו עשה
הכל לשם שמים ומדוע אמר לו ה' כך,
ופירשה שהרי אברהם אבינו עסק הרבה
בהכנסת אורחים אך הוא הרגיש שחסר לו
שלימות במצוה, על כן ציוה עליו השי"ת
שיצא לדרך ויתארח אצל אחרים כך יבין
לנפש האורח וידע כל מחסורו ויוכל לקיים
המצוה בשלימות כהוגן, והמשיכה באמרה
- הרי גם כבודו עוסק בפדיון שבויים ועל
כן חפץ ה' שמצותך תהיה בשלימות על כן
סיבב שתיאסר ותקיים המצוה בשלימות.
ומקובל, שאשה זו היתה שרה אמנו.

כ"ק אדמו"ר מרחמסטריווקא שליט"א, מילין קדישין
(תשס"ז)

אֲנֹכִי מִגֵּן לְךָ שְׂכָרְךָ הִרְבָּה מְאֹד (טו, א)

עוד יש לפרש אנכי מגן לך כו' פירוש על דרך
דאיתא בגמרא "מצוה בעידנא דעסיק בה
מגינה ומצלי. תורה בין בעידנא דעסיק בה ובין
בעידנא דלא עסיק בה מגינה ומצלי". ונמצא
כשלומד תורה פעם אחת, התורה מגינה עליו
גם בשעה שאינו לומד. וכשלומד שוב, אזי
מגיע לו שכר בעד הלימוד הזה, כי מה שלמד
כבר הוא מגין עליו, ואין צריך הלימוד השני
להגן עליו. וזהו אנכי - רמז להתורה הקדושה,
הוא מגן לך. ולכן שכרך הרבה מאוד, כנ"ל עבור
כל לימוד ולימוד, שמגיע לך שכר. וקל להבין.

נועם אלימלך

אַל תִּירָא אַבְרָם אֲנֹכִי מִגֵּן לְךָ (טו, א)

פתח הרה"ק רבי מרדכי מנאדבורנא ז"ע
ואמר בדרך הלצה: אברהם אבינו ע"ה קיים
מצות הכנסת אורחים כהוגן, ובודאי אכל עם
כל אורח בכדי שהאורח לא יבוש מלאכול
כל צרכו, והיה ירא שלא יבוא ח"ו לידי חולי

מעיים מחמת אכילה גסה. לכן הבטיחו הקב"ה
שישמור ויחזיק לו בריאות הקיבה - שקורין
בלשון אשכנז 'מאגין' - כי שומר מצוה לא ידע
דבר רע. וזהו שאמר (טו, א) "אל תירא אברהם
אנכי מגן לך"...

מאמר מרדכי

מֶה תִּתֵּן לִי וְאֲנֹכִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי (טו, ב)

באברהם אבינו כתיב למען אשר יצוה את בניו
ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה', עיקר העבודה
של איש יהודי איך שלא יהיה שפל במצבו
הרוחני, עליו להשתדל שישאיר אחריו דורות
שיעשו נחת רוח לפניו יתברך שמו, עובדי ה'
ועוסקים בתורה ותפילה, ואל יחשוב שהוא
יסדר אותם בענייני גשמיים, כי דברים אלו הם
רק מהשי"ת. וזהו שאמר אברהם אחרי שה'
הבטיח לו אנכי מגן לך שכרך הרבה מאוד, אמר
אברהם מה תתן לי ואנכי הולך ערירי, מה יש לי
מכל תענוגי עולם הזה וגם מעניני עולם הבא,
אם לא ישאר ממני דורות עובדי ה', שיהיה נחת
רוח לפני הקב"ה, שזה כל תכלית האדם.

בית אברהם

הֶבֶט נָא הַשְׁמִימָה וּסְפֹר הַפְּזֻכִּים וְגו' כֹּה יֵהִי
זְרָעֶךָ (טו, ה)

בשם הבעל שם טוב הקדוש ז"ל, שפירש,
דכמו שהפזוכים נראים למטה קטנים ולמעלה
בשמים הם גדולים מאוד, כן בני ישראל נראים
קטנים למטה בעולם הזה, ובעולם העליון הם
גדולים למאוד.

ספר בעל שם טוב על התורה

וַיַּחֲשֹׁבֶנָּה לוֹ צִדְקָה (טו, ו)

בשם הרב הקדוש כו' מאפטא ז"ל: ויחשבה
לו לצדקה. פעם אחת נתאכסן אצלי הרב ר'
אלימלך ז"ל נבג"מ, ויחדתי לו בית בפני עצמו.
פעם אחת נכנסתי אצלו ומצאתיו שיושב
ומחשב חשבונות לעצמו אם הוא ראוי לעולם
הבא. וסיפר עם עצמו: נפשי נפשי אינך ראוי
לעולם הבא וחישוב כל דופי שיש בו. ושוב
ניחם את עצמו ואמר: הלא אפילו אם אינך
ראוי, מכל מקום הקב"ה ברוב חסדו יניחילך
חלק לעולם הבא, כי הלא אמרו ז"ל (סוטה יד.)
קוב"ה קיים כל התורה כו' ניחם אבליים ועשה
שושביונות וגומלי צדקה וכו' והנה בעולם הבא
שאינו בו לא אכילה ושתייה כו' מה צדקה שייך
שם, אלא שעושה צדקה עם מי שאינם ראויים
לעולם הבא ליתן להם בתורת צדקה. עד כאן.

ובזה אפשר לפרש כי אברהם אבינו היה
בבחינה זו ועניו בעיני עצמו, עד שאמר ואנכי
עפר ואפר, וחשב בלבו שאינו ראוי לשום גמול
רק כי אם יעשה עמו הקב"ה בתורת צדקה.

וזהו ויחשבה לו לצדקה, כלומר, חשב עם עצמו,
וזהו ויחשבה, שאין כמותו, וזהו אומר, לו, הוא
אינו ראוי לשום גמול רק בתורת צדקה, וזהו
אומר, צדקה.

שפתי צדיקים (דינאוויץ)

הרה"ח המפורא ר' נתן שמעון קאפ שליט"א

ממה התירא הרבי מלובלין זיע"א

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ מֵאַרְצְךָ וּמִמְּלַחְתְּךָ וּמִבְּרִית אֲבִיךָ וּגְו' וְאָעֲשֶׂה לְגֹי גָדוֹל וְאַבְרָכָה וְאַגְדִּלְהָ שְׁמָךְ וְהָיָה בְּרָכָה וְג' (יב, א). הנה אמרו חכמינו ז"ל (פרקי דרבי אליעזר פרק כו) שזהו אחד מעשרה נסיונות שנתנסה בהם אברהם אבינו ע"ה. וצריך באור, הלא הקדוש ברוך הוא הבטיח לו פאן וְאָעֲשֶׂה לְגֹי גָדוֹל וְאַבְרָכָה וְאַגְדִּלְהָ שְׁמָךְ וְג' וכלום מה נסיון יש בזה, ונראה לפרש לפי מה שאמר זקני הרה"ק הרבי מלובלין זיע"א 'ראים אנו ממה שנותנים לנו מדרגות שלא נהיה בזה חס ושלום בבחינת ומשלם לשנאיו אל פניו להאבדו' (דברים ז, ח). הרי שהצדיקים רוצים לעבד את הקדוש ברוך הוא בתמימות שלא על מנת לקבל שכר, עד שיראים אפלו מהמדרגות שנותנים להם, וזה גופא היה הנסיון של אברהם אבינו ע"ה. (ברכת משה)

איזה עצה נפלאה נתן מראש לאברהם אבינו

וְכָל אֲנָשִׁי בֵּיתוֹ יֵלִיד וּמִקְנֵת כֶּסֶף מֵאֵת בֶּן נָכַר נִמְלֹו אֹתוֹ (יז, כז) מובא בדעת זקנים מבגלי התוספות על הקושטא הידועה מה זאת שממרא הצריך לתן לו לאאע"ה עצה על המלה, הרי געשרה נסיונות נתנסה ובכלן עמד ללא קשיות ועצות ולמה במצות מילה שאל לממרא, ותרץ ששאלת לאאע"ה היתה האם יעשה בצנעא או בפרהסיא, וממרא נתן לו עצה לעשותה בפרהסיא כדי שיראו העולם וימולו אחריו. והנה מרגלא בפומיה דאמור"ר זיע"א שקיים המצוות צריך להעשות בהסתור מלבד באפן שילמדו אחרים, שבה האפן אין חשש של התפארות או גאון בקיום המצוה בפרהסיא. ולפי"ז י"ל בסמיכות הפסוקים, דבסוף פרשת לך לך כתיב 'וְכָל אֲנָשִׁי בֵּיתוֹ יֵלִיד וּמִקְנֵת כֶּסֶף מֵאֵת בֶּן נָכַר נִמְלֹו אֹתוֹ', והפסוק הבא אחריו 'וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בָּאֵלֶיךָ מִמְּרָא' דהרי מתגאה אינו זוכה להשראת השכינה כדאימתא אין אני והוא וכו', ולמדנו הכתוב שאע"פ שקיים המצוה בפרהסיא הואיל וכוונתו היתה שילמדו ממנו אחרים אזי נשאר בעונותנותו ומיד זכה לגלוי שכינה. וזהו 'כָּל אֲנָשִׁי בֵּיתוֹ יָכֹו' נמולו איתו, כיון שלמדו מאברהם שקיים את המצוה בפרהסיא, ותכף זכה ל'וַיֵּרָא אֵלָיו ה' בָּאֵלֶיךָ מִמְּרָא'. (כ"ח מרן אדמו"ר שליט"א)

שק הקמח שהכרח במסירות נפש מהצבא הטורקי

וְהָיָה רָעַב בְּאַרְצְךָ (יב, י). רבנו ה"ברכת משה" זיע"א היה מספר בימי המלחמה העולמית הראשונה היה יהודי מירושלים ושמו רבי יחזקאל שורצברד, והוא היה אחראי על מחסן מזון של הצבא הטורקי, ובאותו זמן היה רעב גדול ונורא, עד שאנשים היו מתמוטטים ברחובות רח"ל, באחד הימים בא רבי יחזקאל לביתו של רביה"ק הרדצ"ש זיע"א ובקדו שָׁלַל רַב, הצליח להגרים ולקחת שק קמח שלם ממחסני הצבא הטורקי, ועשה זאת במסירות נפש כפשוטו ממש, הואיל והעגש על מעשהו היה מיתה רח"ל.

ולאחר ימים ספורים בא ר' יחזקאל לבית רביה"ק הרדצ"ש זיע"א וראה שלא נותר משק הקמח מאומה, מיד הבין שפנראה רבנו חלקו לכל דכפין, ובא לרביה"ק בטרוניא הלא מסותי נפשי בשביל רבנו ולא עבור שחלקו לאחרים, הנה רבנו באצבעו על זקנו הלכו, ואמר, הנה נא זקנתי ואין לו צורך גדול בקמח, יש אנשים צעירים יותר שהם זקוקים לזה יותר. (מור ואהלות)

מה מתגלה בארץ ישראל...

'אל הארץ אשר ארצך' (יב, א). לכאורה יש להטעים את הלשון המיוחדת של 'ארצך' - אמר על זה רביה"ק רבי דוד צבי שלמה זיע"א, שהתורה רומזת לנו על סגלתה המיוחדת של ארץ ישראל, שמגלה לכל יהודי את פניו האמתיות. וזה הכונה **'אל הארץ אשר ארצך'** - שארץ ישראל מראה ומגלה את מהותו של כל אחד ואחד.

מה לומדים מהאתרוג הגדל על העץ?

וַיֹּאמֶר ד' אֶל אַבְרָם לֵךְ וְכֹו' (יב, א).

רביה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א אמר בזה"ל: 'לך לך, די גי דין, והמשיל כמו אתרוג שמוזרים אותו מהאילן בעודו ירק ואח"כ לאט לאט מגיע למראה האתרוג הראוי. כ"כ צריך האדם לילך מדרגה למדרגה עד שיבא לבחינת יראת שמים האמתית. ואין יכולים לבא למדרגה זו, **מאצף**, רוצה לומר שיזכר כי מעפר בא ואל עפר ישוב ר"ל ולפני מי אתה וממולדתך כו', ר"ל דע מאין באת מטפה סרוחה. אל הארץ אשר ארצך ר"ל ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון כו'.

הפרוש המפלא של רבנו ה'ברכת משה' למה דבר ה' עם אאע"ה לפני שנגלה אליו

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם וְג' (יב, א). הקשה האור החיים הק' מה טעם דבר אליו ה' קדם הראות לו מה שלא עשה כן בשאר הנבראים. ויתבאר על נכון דהנה הקדוש ברוך הוא העיד על אברהם אבינו ע"ה (בראשית יח, יט) כי ידעתי למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט, והינו שכל עבודתו של אברהם אבינו ע"ה היתה להמשיך דרך ה' לזרעו עד סוף כל הדורות, שישמרו כלם דרך ה'.

והנה בעקבתא דמשחא שהוא זמן הסתור פנים בבחינת ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא (דברים לא, יח), תהיה האפשרות לשמר דרך ה' רק על ידי **אמונה פשוטה**, ועבודת אברהם אבינו ע"ה היתה להמשיך על הדורות ההם אמונה פשוטה בלא התגלות, ולכן כתיב בה וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם וְג' בלא הראות אליו, כדי שיעמד בנסיון של לך לך מארצך באמונה פשוטה בלבד, ומעשה אבות סימן לבנים.

הקב"ה מחל על כבודו

ויפל אברהם על פניו ויצחק (יז, יז). ובתרגום אוגוסטוס תרגם תבת ויצחק וחד, לשון שמחה, ואלו אצל שרה שגאמר (בראשית יח, יב) ויצחק שרה בקרבה לאמר, תרגם אוגוסטוס ויצחק וחיבת, ובאור החיים הק' שם הקשה מה נשתנית צחיקת אברהם מצחיקת שרה, שתרגום אוגוסטוס בפרושים שונים.

ויבאר על פי מה שאמרו ז"ל (תנחומא, תולדות, יב) דחס הקדוש ברוך הוא על כבוד הצדיקים יותר מכבודו, ולפיכך אצל שרה שצחקה אחר שבשרו לה המלאכים, חס הקדוש ברוך הוא על כבודו, ולכן תרגם אוגוסטוס **וחיבת**, אבל אברהם שצחק אחר שבשרו הש"ת בעצמו, לא חס הקדוש ברוך הוא ומחל על כבודו, ולכן תרגם אוגוסטוס **וחד**.

ילקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה

ברכת הפירות

נערך ע"י הרה"ג רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א - רב ומו"צ בקהילתנו הקדושה, בעל ה'לקוט הליכות' וראש כולל משנת שמעון

א. בגדר השותה מים לצמא.

א. כתב השו"ע [סימן רד ס"ז]: השותה מים לצמא מברך עליהם שהכל. וכתב המשנה ברורה [שם]: נראה דלא דוקא לצמא ממש, אלא בסתמא כל שהחך נהנה מהמים, מסתמא הוא צמא קצת וצריך לברכה.

ב. השותה מים שלא לצמא, לדוגמא, כדי לבלוע המאכל שנתקע לו בגרונו, או כדי לבלוע תרופה, אינו מברך עליהם, לפי שהמים עצמם אין להם טעם, והנאתו מהם הוא בזה שמרוויח את הצמאון. [ע"פ שו"ע ומ"ב שם].

ג. השותה מים לצמא שיעור רביעית (86 גרם), מברך אחריהם בורא נפשות. [שו"ע שם. וכתב בברכת הבית שער ג' סקמ"ב, דאם שתה חלק מהרביעית לצמא וחלק מהרביעית שלא לצמא אינו מברך אחריהם בורא נפשות, וכך פסק השבט הלוי ה"ד במבית לוי יז ע' מה, מאידך בחוט שני ע' קצד כתב דהשותה רביעית מים אפילו אם מסתפק אם חלק ממנו היה להנאתו, מסתמא קצת צמא עדיין איכא, וממילא צריך לברכה, ודע עוד, כי לדעת הא"א מבוססאטש שם, מה שפטר את השותה מים שלא לצמא מלברך הוא רק לענין שהכל דלענין בורא נפשות חייב אפילו אם שתה שלא לצמא, כשיטת רב עמרם המובא בטור].

ד. אם עכשיו אינו צמא, ושותה רק כדי שלא יצמא אחר כך, לדוגמא, בערב תענית, כתב בשבט הלוי [ח"ט סמ"ב וחי"י סמ"ב ס"ב] שזהו בכלל שותה מים לצמא שהרי סיבת השתיה הוא כדי שלא יצמא אחר כך, וכדעת האשל אברהם מבוססאטש [מהדו"ת שם], מאידך כתב בדעת תורה [שם] שאם עכשיו אינו צמא אפילו אם כוונתו

שלא יצמא אחר כך, אינו מברך, ובחוט שני [שם] כתב בזה כעין הכרעה, דאם מרגיש מעט הנאה בפיו, כגון בארץ ישראל בערב יום כיפור שמחמת חום היום יש לו מעט הנאה מהמים מברך, ואם לאו אינו מברך.

ה. השותה מים כדי למנוע כאב ראש, הורה הגר"ח קניבסקי [בשאלת רב ע' ר"פ] שאם אינו נהנה מעצם השתיה לא יברך.

ו. השותה מים קרים לקרר עצמו, כתב בשו"ת פעולת הצדיק [ח"א ספ"ג] בשם הפרי חדש שצריך לברך עליהם דגם זה נחשב הנאה.

ז. השותה מים חמים לחמם עצמו, לדעת הגר"נ קרליץ מברך עליהם דגם זה נחשב הנאה, ולדעת הגרא"ל שטיינמן אין מברך עליהם דאין זה לצמא. [מ"ב מהדורת דרשו שם].

ח. הדורש ברבים ושותה מים לפי שמרגיש יובש בפה, הורה הגר"י ש אלישיב שלא יברך. [שם].

ט. השותה שלא לצמא מי סודה, מברך עליו, דנחשב משקה כיון שיש לו טעם. [שמעתי ממו"ר הגאון רבי אברהם גנחובסקי זצ"ל, וכך פסק בעל שבט הלוי, מבית לוי שם].

י. השותה שלא לצמא תה או קפה שחור ללא סוכר מטעמי בריאות, מברך עליהם, כיון ששם משקה עליהם, וגם יש לו מעט הנאה מהם, ואם דרכו לשתותם עם סוכר ועכשיו אין לו סוכר, אזי באופן שאינו צמא ואינו נהנה מהם כלל, לא יברך עליהם. [שו"ת שבט הקהתי ח"א סצ"ו].

יא. כתב האשל אברהם [מבוססאטש

שם]: כשאני מסופק אם השתיה לצמאון, אני מברך שהכל על שום דבר כל שהוא.

יב. כתב הבן איש חי [נשא ו]: הברכה על השכר אינה ברורה אצל כל אדם, יען כי הוא שורף הגרון ויש כמה בני אדם הוא להם כקוץ מכאיב, ומחמת כן נוהגים לשתות אחריו מים תכף ומיד, ועל כן טוב להזהר לאכול דבר שברכתו שהכל כמו סוכר, קודם שישתה השכר ויכוין לפטור השכר.

ב. האוכל או שותה דבר שמזיק לו האם מותר לברך עליו.

א. האוכל או שותה דבר המזיק לו, אינו נחשב לאכילה ושתיה, ופטור מברכה. [שו"ת מהר"ם שיק או"ח תשובה ר"ס, וכן כתב השו"ע סימן רב ס"ד לענין שתיית שמן, ולענין חומץ חזק בסימן רד ס"ב].

ב. מי שהוא אלרגי לאיזה מאכל או משקה שיכולים לסכן את חייו, אסור לברך עליהם, שזהו בכלל אוכל דבר איסור שאסור לברך עליו. [והסכים לזה הגר"ר מאיר סירוטה].

ג. אמנם חולה סכרת שאוכל דבר מתוק, או חולה לב שאוכל דברים שומניים, או מי שאסור לו לאכול מיני דגן, וכל כיוצא בזה, צריך לברך, כיון שנהנה מהם בשעת האכילה וגם אינם מסכנים ממש את האדם. [חוט שני ע' פק"ד, פתחי הלכה ע' ס"ה].

ג. תרופה ממותקת האם צריך לברך עליו.

סירוף תרופה ממותקת, או כדור תרופה המיועד למציצה, אם נהנה מהם צריך לברך עליהם, ואם לא נהנה מהם אינו מברך עליהם. [ע"פ שו"ע ומ"ב סימן רד ס"ח].

אור עולם באוצר חיים

לעילוי נשמת הגאון החסיד הבילתי נשכח, עובד ה' מופלא, חסיד המתחסד עם קונו וברואיו, שהיה דבוק ומקושר בכל נימיו נפשו ונשמתו לרבוה"ק ה'ברכת משה' זי"ע, כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע ולהבחי"ח כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הרה"ג רבי חיים אייזיק

טיקוצקי זצ"ל

בן הרה"ח המפורסר אליהו שליט"א

בעל מחבר ספרים רבים וחשובים בהלכה ואגדה אשר נעמד לימין גליונו 'אוהל מועד' תמידין כסדרן וזיכה את הרבים במאמריו החשובים במחשבת החסידות

נלב"ע במוצאי"ק פר' וירא

אור לי"ט חשוון תשפ"ג

תנצב"ה

הונצח ע"י בנו ידידנו הנכבד והנעלה האברך כמדורשו, בר אוריין ובר אבהן, לשונו עט סופר מהיר, ספרא רבא דמלכא, איש האשכולות לו נאה כל תהלה חריף ובקי טובא במכמני התורה והחסידות אוצר כלי חמדה קולמוסו נוטף צוף ואמרים טהורות

הרה"ג' שמעון שליט"א

כתבא רבא דאמרי קודש

ד"ח מנ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

נו"ב לרבוה"ק זי"ע

ואתו עמו אחיו ידידנו הנכבד והנעלה, האברך כמדורשו, לן ויושב באוהלה של תורה, יראתו קודמת לחכמתו, המרביץ תורה וחסידות לעדרים מדריכים במעגלי צדק ומלמדם מזיו פני אור החיים, מתמסר במסירות נפש למען בחורי החבורות בעיר ביתר עילית

הרה"ג' משה טוביה שליט"א

מראשי חבורת הבחורים

נו"ב לרבוה"ק זי"ע

נדבת ידידנו הנכבד,

האי גברא יקירא, אהוב וחביב על יודעיו ומכריו, יושב באהלה של תורה, יראת ה' היא אוצרו מחשובי ומפארי אנ"ש

אברהם אדלר שליט"א

נו"ב לרבוה"ק זי"ע

לעילוי נשמת בנו

האברך החשוב אשר

יגע בתורה ובמידות טובות

הרה"ח ר' נתן נטע ז"ל

נלב"ע י"ז חשוון

ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת

האי גברא רבא, עבד את ה' במסירות נפש בשמחה ובטוב לבב, היה חבוק ודבוק בתורה הק' בנגלה ובנסתר משוש חייו

אהרן פנחס יוסף בידרמן יעקב יצחק

הנה"צ רבי זצלה"ה בן הרה"ק רבי זצלה"ה נלב"ע י"ח חשוון תש"פ ת.נ.צ.ב.ה.

נדבת בניו ידידנו הנכבדים האחים החשובים מחשובי אנ"ש אנשי חסד יושבים באהלה של תורה נו"ב לרבוה"ק

הרה"ח ר' יעקב שליט"א

מאיר

הרה"ח ר' שליט"א - מנהל ישיבתנו הק' מתיבתא דרבי שמעון

חיים

והרה"ח ר' שליט"א - העומד לימין גליונו במסירות נפלאה מידי שבוע בשבוע

02-374-30-10
בחו"ל: 1718-506-9119

02-374-30-10

לימוד הלכה יומית כתקנת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
ג' סעיפים ליום בקיצור שולחן ערוך - ניתן לשמוע בקול לעלוב

אם תעירו ואם תעוררו - עד שתחפץ לאור דברי

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
בכנס התעוררות לנשות אנ"ש השבוע:
נתבקשנו לפרסם כי
בפקודת כ"ק אד"ש
יחולק בימים הקרובים
לציבור נשות אנ"ש
תקנון מפורט

בענייני צניעות הלבוש לנשים
שנכתב ע"י פוסקי זמננו שליט"א
זאת במטרה לעשות כלי להתעוררות ולהביא את דברי הקודש שנשמעו בכינוס לידי מעשה והתחזקות וקבלות טובות בפועל, כמאה"כ 'אם תעירו ואם תעוררו' - עד שתחפץ, בעז"ה.

כולל 'חדוותא דרבי שמעון'

בבית מדרשו הגדול

ע"ש כ"ק מרן אדמו"ר וצ"צ בשמחת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

אשרי מי שגא' לנצח ותלמידיו קידו

ברגשי כבוד ויקר נשגד בזה כסא דברכתא קדם האי גברא רבא, המופלא ועדו פלג בכל מכמני התורה, חריף ובקי טובא, ידיו רב רב לו לעסיקי שמעתתא אליבא דהלכתא, יורה דעה ויבין שמועה מורה ודיין לעם סגולה, שוקד יומם ולילה על התורה ועל העבודה בני עמודי דגריס, צנא מלאספרא, אהוב על המקום ואהוב על הבריות

הרה"ג ר' **דוד שמעון קורנבליט** שליט"א

דיין ומו"צ בקהילתנו הק'

ומרבי כולל חדוותא דרבי שמעון

על סיימו והיבחנו על כל

טושו"ע ונ"כ ומשנ"ב חלק אורח חיים

במסגרת 'מפעל הש"ס'

יהי רצון שחפץ ה' בידך יציל, ושתזכה להמשיך וללמוד מתוך הרהבת הדעת ושמחה, ורוב נחת דקדושה מכל יוצ"ח מברכים ומאחלים מעומק הלב.

לעילוי נשמת

האי גברא רבא גדול בכל מכמני התורה והחסידות תפילותיו בקע וקיעים העמיד תלמידים הרבה לתורה ועבודה פאר עמדתו

הגאון החסיד

רבי **יעקב זצלה"ה**

בן הרה"ח

ר' **שלמה אהרן**

זצלה"ה

העניג

נלב"ע י"ח חשוון תשע"ז

ת.נ.צ.ב.ה.

נדבת בנו ידידנו הנכבד האי גברא רבא ידידו רב לו בתורה וחסידות מופלא במדותיו של אברהם אבינו, מפארי עדתנו

הגה"ח רבי **אהרן העניג** שליט"א

שר הנדקדק והחסד בעיר לונדון

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

לידידנו הנכבד והנעלה איש האשכולות וכביר המעש, ק"ר הרעיון, ורב תבונות, נערץ אהוב וחביב על כל ידידיו ומכריו, לן בעומקה של תורה, בר אוריין ובר אבהון, המרביץ תורה לעדידים, מקים אהלה של תורה, אמן הנפשות, אשר רבים הם החבים לו את חייהם הרוחניים, ומוסר נפשו למען חינוך בחורי החמד, ומקרב ליבם אל אביהם שבשמים ומקדש שם שמים ברבים, יראת ה' אוצרו

הרה"ג רבי **דוד שפר** שליט"א

ראש ישיבת אוריתא

ולאביו ידידנו הנכבד מחשובי ומפארי אנ"ש

הרה"ח המפואר ר' **אהרן** שליט"א

וחתן ידידנו הנכבד מחשובי ומפארי אנ"ש

הרה"ח המפואר ר' **יעקב אשר קאפ** שליט"א

לרגל שמחת הכנס הבן הנכד יצחק וחכים

כמו **שמעון נטע** יו"ר

לנועם עול תורה ומצוות

יה"ר שיזכו לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

שמחת בר המצווה יתקיים א"ה

במוצאי שב"ק לך לך

בהיכל ישיבת אוריתא בירושלים

הזמנות פרטיות לא נשלחו כלל

נא ראו הזמנה זו כאישית

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

לידידנו הנכבד אברך החשוב לן בעומקה של תורה

הר"ר **ישראל גוטמן** הי"ו

ולאביו ידידנו הנכבד האי גברא רבא, חריף ובקי במכמני התורה והחסידות שוקק על התורה ועל העבודה יומם ולילה

הרה"ג ר' **חיים אלעזר** שליט"א

מרבי אנ"ש ור"מ בישיבת נדבורנה

ולחמיו הרה"ג ר' **אריה לייב גרליץ** שליט"א

דומ"צ דחסידי סטריקוב ברומה ד' בית שמש

לרגל שמחת הולדת הבן הנכד

יה"ר שיזכו לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

שמחת השלום זכר יתקיים א"ה בליל שב"ק בבית מדרשו ברומה ד' רח' עולא 6

בבית שמש

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

לידידנו הנכבד האי גברא יקרא, יקר שבערכין, ידיו רב לו בתורה וחסידות, איש האשכולות, נעים הליכות ורב תבונות, אהוב וחביב על כל אוהביו ומכריו, אמן הנפשות, מועיף טללי תחיה לחזק בחורי חמד לתורה ועבודה וחסידות מחשובי אנ"ש

הרה"ג **מרדכי שלמה פיקסלר** שליט"א

ולאביו הרה"ח המפואר ר' **אליעזר** שליט"א

לרגל שמחת הולדת הבן הנכד

בן אצל חתנו נכדו האברך החשוב

לן בעומקה של תורה

הר"ר **משה דויטש** יו"ר

יה"ר שיזכו לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

לידידנו הנכבד האי גברא יקרא, יקר שבערכין, בר אוריין ובר אבהון אוצר כלי חמדה, מלא וגדוש בתורה וחסידות ליבו פתוח כאולם לזולת, המתקן הדגול בחסד עליון, מלא מדע וחכמה, מחשובי ומפארי אנ"ש

הגה"ח **מרדכי לייב גלבשטיין** שליט"א

מנהל ת"ת בני משה לעלוב בב"ב

מג"ש בדף היומי בבית מדרשו בבני ברק

ולחתנו ידידנו הנכבד, האי גברא יקרא יקר שבערכין מוכתר בכל מידה נכונה, שמו הטוב

הולך לפניו, משליך את עצמו מנגד הזולת וישוב

באהלה של תורה, יראת ה' היא אוצרו

הרה"ח ר' **ישראל אהרן רבינוביץ** שליט"א

ולאביו ידידנו הנכבד האי גברא יקרא שוקק

על התורה והעבודה כהן שדעתו יפה

הגה"ח ר' **אלחנן יעקב דוד** שליט"א

רב ביהמ"ד זכרון יצחק ירושלים

מח"ס מועדי קדשיך וש"א"ס

לרגל שמחת נישואי הנכד הבן

הבחור החתן המופלג בתורה וירא"ש

עדיד לגאון ולתפארת

הגה"ח **יצחק יהושע** הי"ו

עב"ג הכלה החשובה תחי'

בת מורח"ר **חיים טאבאק** שליט"א

בן האי גברא רבא, המו"מ בכל מכמני התורה

חריף ובקי טובא ידיו רב לו לעסיקי שמעתתא

אליבא דהלכתא

הרב הגאון רבי **מנחם מענדל** שליט"א

רב דחסידי יוניץ עפולה

יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לראות

רוב נחת דקדושה ממנה ומכל יוצ"ח

מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

שמחת בר החתונה יתקיים א"ה ביום ג'

באולם 'גינת המלך' רח' רבי עקיבא 14

מודיעין עילית

הזמנות פרטיות לא נשלחו

נא ראו הזמנה זו כאישית

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

לידידנו הנכבד, האי גברא יקרא, יקר שבערכין, מוכתר בכל מידה נכונה, בר אוריין ובר אבהון מגזיז אראלים ותרשישים, ידיו רב לו בתורה וחסידות, מחשובי לומדי ומתפללי בית מדרשו הגדול מידי יום ביומו מחשובי ומפארי אנ"ש

הרה"ח המפואר ר' **זאב גלבשטיין** שליט"א

ולחמיו ידידנו הנכבד האי גברא יקרא

מוכתר בכל מידה נכונה מחשובי לומדי ומתפללי בית מדרשו בב"ב מידי יום

בימו מאיר פנים לכל אדם ומקבל כל אדם

בסבר פנים יפות, יראת ה' היא אוצרו

הרה"ח ר' **יעקב צבי פרל** שליט"א

לרגל שמחת הולדת הנכד

בת אצל בנו חתנו ידידנו הנכבד האברך

החשוב לן בעומקה של תורה

הר"ר **אליהו דוד** הי"ו

יה"ר שיזכה לרוות ממנה ומכל יוצ"ח רוב נחת

דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

שמחת הקידושה רבא בשב"ק

בבית מדרשו בבני ברק

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

בלב מלא שמחה וגילה, בקול צהלה ורגה, בהדרת כבוד, בתענה שפתינו בהלל והודיה לשגר בזה ברכותינו המאליפות מעומק וחדוותא דליבא מלא טבא וגדיא יאה קדם

הרה"צ רבי **אשר זעליג סעקולא** שליט"א

אבד"ק סאדאווא

ולחמיו כ"ק הגאון הדיין רבי **אברהם יוסף הורוויץ** שליט"א

האדמו"ר מלעלוב ויליאמסבורג

בן כ"ק הגאון הצדיק רבי **חיים אליעזר** זצלה"ה

חזב"נ כ"ק מרן רבנו הברכת משה זיע"א

לרגל שמחת נישואי בתו נכדתו הכלה החשובה תחי'

עב"ג הבחור החתן המופלג בתורה וירא"ש

עדיד לגאון ולתפארת

הגה"ח **יוסף דוד** הי"ו

בן כ"ק **אדמו"ר מסטרעטין** שליט"א

יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לראות

רוב נחת דקדושה ממנה ומכל יוצ"ח

מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

שמחת בר החתונה יתקיים א"ה ביום ג'

באולם 'עטרת חניקא' ברוקלין

הזמנות פרטיות לא נשלחו

נא ראו הזמנה זו כאישית

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

לידידנו הנכבד האברך החשוב לן בעומקה של תורה

הרב **לוי יצחק גלזר** הי"ו

ולאביו הרה"ח המפואר ר' **יואל** שליט"א

מחשובי ומפארי אנ"ש

ולחמיו הרה"ג ר' **דוד וקסלשטיין** שליט"א

ולזקינו הגאון רבי **אשר יייס** שליט"א

נאב"ד דחיי תורה

לרגל שמחת הולדת הבת הנכדה הנינה

יה"ר שיזכו לרוות רוב נחת ממנה ומכל יוצ"ח

מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

לידידנו הנכבד האי גברא יקרא, איש האשכולות, קובע עיתותיו לתורה, שמו מופאריים, שמו הטוב הולך לפניו, העושה גדולות ונצורות לכל דבר שבקדושה בעין יפה ורוח נדיבה, יראת ה' היא אוצרו

מורח"ר **ישראל חיים גרינהוט** שליט"א

מחשובי אנ"ש בקרית יואל

לרגל שמחת אירוסיו בתו הכלה החשובה תחי'

עב"ג הבחור החתן המופלג בתורה וירא"ש

עדיד לגאון ולתפארת

הגה"ח **נפתלי הירצקא** הי"ו

בן דרבי נחמד מורח"ר **אהרן משה יאקאבאוויטש** שליט"א

אב"ב בקרית יואל

יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לראות

רוב נחת דקדושה ממנה ומכל יוצ"ח

מתוך בריות גופא ונהורא מעליא